

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Valentina Dobršek

Volitve v krajevne, vaške in četrtne skupnosti v Občini Slovenske Konjice

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Valentina Dobršek

Mentor: Izr.prof.dr. Miro Haček

Volitve v krajevne, vaške in četrtne skupnosti v Občini Slovenske Konjice

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

V zrnju peska videti ves Svet in Nebo v Roži na poljani,
Večni čas imeti v hip ujet in Neskončnost obdržati v dlani.
(William Blake)

Za vse strokovne napotke in nasvete ter za obilico potrpljenja,
se iskreno zahvaljujem svojemu mentorju
izr.prof.dr. Miru Hačku.

Za vso pomoč pri pridobivanju in aktualiziranju podatkov,
ki so uporabljeni v diplomski nalogi,
se zahvaljujem gospe Lidiji Pratnemer.

Hvala družini, še posebej staršema za vso izkazano podporo,
pomoč in nasvete ter potrpežljivost, ki sta jo potrebovala
tako v času nastajanja diplomske naloge,
kot tudi v vsakdanjem življenju.

Iskrena hvala tudi vsem prijateljem, ki so mi tako ali drugače
pomagali pri nastajanju diplomske naloge.

Volitve v krajevne, vaške in četrtne skupnosti v Občini Slovenske Konjice

Volitve predstavljajo postopek, s pomočjo katerega prebivalci določenega ozemlja volijo svoje predstavnike in sodijo med najpomembnejše izraze ljudske suverenosti (Sruk 1995, 363). Pomenijo razdelitev mandatov za predstavniška telesa tako na državni kot tudi na lokalni ravni (Grad 2004, 53). Kljub temu je mogoče zaznati dojemanje, da so lokalne volitve drugorazredne volitve, a v praksi pomenijo največji vpliv občanov na samo delovanje in sestavo predstavniških organov v lokalni samoupravi (Grad 1998, 48). V diplomskem delu, ki je pred vami, sem se odločila analizirati razdelitev mandatov-torej volilni sistem v ožjem pomenu, na primeru lokalnih volitev leta 2006 in 2010. Analizirala sem sestavo občinskega sveta občine Slovenske Konjice in sestavo svetov krajevnih skupnosti v dveh mandatnih obdobjih ter opravila primerjavo med sestavo obeh predstavniških teles. S tem sem preverila, ali sestava svetov krajevnih skupnosti sovпада s sestavo občinskega sveta in ali je stopnja personalizacije lokalnih volitev višja pri volitvah v ožje dele občine ali pri volitvah v občinski svet.

Ključne besede: lokalna samouprava, lokalne volitve, občinski svet, svet krajevnih skupnosti.

Elections to the local, village and district community in municipality Slovenske Konjice

The elections represent the process, by means of which the residents of the certain region vote their own representatives and are the most important expression of national sovereignty (Sruk 1995, 363). The elections indicate the division of mandates for representative bodies on a national such as local level (Grad 2004, 53). In spite of all it is possible to perceive the comprehension that the local elections are second-class elections, but in use they have the biggest influence on members of community and their activity such as structure of representative organs in local self-management (Grad 1998, 48). In this diploma-work I have decided to analyze the deviation of mandates – therefore voting system as significant meaning, on example of local elections in 2006 and 2010. I analyzed the structure of town council in municipality Slovenske Konjice such as structure of local community councils in two mandate periods. I also did the comparison between the structures of the both representative bodies. In this way I checked, if the structure of local community councils correlates with the structure of community councils and if the level of personalization at local elections is higher at the elections to closer parts of municipality or at elections to community council.

Key words: local self-management, local elections, community council, local community council.

KAZALO

1 UVOD.....	8
2 METODOLOŠKI OKVIR.....	10
2.1 OPREDELITEV IN CILJI RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	10
2.2 HIPOTEZA.....	11
2.3 METODE IN TEHNIKE.....	12
3 SPLOŠNO O LOKALNI SAMOUPRAVI.....	14
3.1 LOKALNE SKUPNOSTI.....	14
3.2 LOKALNA SAMOUPRAVA.....	16
4 LOKALNA SAMOUPRAVA V SLOVENIJI.....	21
4.1 RAZVOJ LOKALNE SAMOUPRAVE IN NJENA PRAVNA UREDITEV.....	21
4.2 OBČINA.....	23
4.2.1 ORGANIZACIJSKA STRUKTURA OBČINE.....	24
5 LOKALNE VOLITVE.....	27
5.1 VOLILNI SISTEM.....	28
5.1.1 VPLIV VOLILNEGA SISTEMA NA STRANKARSKO STRUKTURO IN PERSONALIZACIJO LOKALNIH VOLITEV.....	30
5.2 VOLITVE ČLANOV OBČINSKEGA SVETA.....	31
5.3 VOLITVE SVETOV KRAJEVNIH, VAŠKIH IN ČETRTHNIH SKUPNOSTI.....	33
6 ANALIZA VOLITEV V OBČINSKI SVET IN SVET KRAJEVNIH SKUPNOSTI V OBČINI SLOVENSKE KONJICE V MANDATNEM OBDOBJU 2006-2010 IN 2010- 2014.....	35
6.1 OBČINSKI SVET.....	35
6.2 OŽJI DELI OBČINE.....	35
6.3 PRIMERJAVA RAZDELITVE MANDATOV V OBČINSKEM SVETU IN SVETIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI V MANDATNEM OBDOBJU 2006-2010.....	37
6.3.1 VOLITVE V OBČINSKI SVET.....	37
6.3.2 VOLITVE V SVETE KRAJEVNIH SKUPNOSTI	40

6.3.3 PRIMERJAVA RAZDELITVE MANDATOV V OBČINSKI SVET IN SVETE KRAJEVNIH SKUPNOSTI	43
6.4 PRIMERJAVA RAZDELITVE MANDATOV V OBČINSKEM SVETU IN SVETIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI V MANDATNEM OBDOBJU 2010-2014.....	44
6.4.1 VOLITVE V OBČINSKI SVET.....	44
6.4.2 VOLITVE V SVETE KRAJEVNIH SKUPNOSTI.....	47
6.4.3 PRIMERJAVA RAZDELITVE MANDATOV V OBČINSKI SVET IN SVETE KRAJEVNIH SKUPNOSTI.....	50
7 SKLEP.....	52
8 LITERATURA.....	55
PRILOGI.....	58
Priloga A: Tabela posameznih krajevnih skupnosti in naselij, ki jih le-te obsegajo.....	58
Priloga B: Intervju s predsednico občinske volilne komisije občine Slovenske Konjice Lidijo Pratnemer.....	59

KAZALO TABEL

Tabela 6.1: Število mandatov, ki so jih pridobile politične stranke v posameznih svetih krajevnih skupnosti	40
Tabela 6.2: Sestava svetov krajevnih skupnosti, glede na spol članov.....	42
Tabela 6.3: Število mandatov, ki so jih pridobile politične stranke v posameznih svetih krajevnih skupnosti	47
Tabela 6.4: Sestava svetov krajevnih skupnosti, glede na spol članov.....	49
Tabela A.1 Naselja, ki jih obsegajo posamezne krajevne skupnosti v občini Slovenske Konjice.....	58

KAZALO SLIK

Slika 4.1: Organizacijska struktura občine.....	24
---	----

KAZALO GRAFOV

Graf 6.1: Sestava občinskega sveta, glede na odstotek števila mandatov, ki so jih pridobile posamezne politične stranke.....	38
Graf 6.2: Spolna sestava občinskega sveta	39
Graf 6.3: Sestava občinskega sveta, glede na odstotek števila mandatov, ki so jih pridobile posamezne politične stranke.....	45
Graf 6.4: Spolna sestava občinskega sveta	46

SEZNAM KRATIC

SDS	Slovenska demokratska stranka
LDS	Liberalna demokracija Slovenije
SLS	Slovenska ljudska stranka
SD	Socialni demokrati
DeSUS	Demokratska stranka upokojencev Slovenije
NSi	Nova Slovenija-Krščanska ljudska stranka
SNS	Slovenska nacionalna stranka

1 UVOD

Človeka v svojem bivanju sestavljata dve nasprotji. Skupnost v kateri živi, kateri pripada in v katero so ga potisnile okoliščine, ki segajo izven njegovega nadzora ter njegova osebnost. Osebnost pa je tista lastnost, ki žene človeka v nasprotje skupnosti, saj ga sili k lastni uveljavitvi. Kljub temu, da sta si ti lastnosti tako nasprotni, brez njiju človek kot družbeno bitje ne bi mogel obstajati (Bučar v Zajc 2004, 7). Skupnost, kateri vsak izmed nas pripada je lokalna skupnost. V tej skupnosti pa imajo prebivalci nek skupen interes. Najpogosteje je to zagotovitev pogojev, ki jih prebivalci potrebujejo za osnovno družbeno življenje v skupnosti (Vlaj 1998, 14).

S sprejetjem Ustave Republike Slovenije je država vpeljala sistem lokalne samouprave in s tem uvedla povsem novo državno ureditev. S tem je Slovenija stopila na pot evropskih liberalnih demokracij, kjer je praksa lokalne samouprave kot ključnega elementa lokalne demokracije, že dolgo uvedena (Haček in drugi 2008, 6).

Ker je lokalna samouprava tista raven, ki omogoča, da prebivalci zadovoljujejo socialne in družbene potrebe, ki so kolektivne narave, se bom v diplomskem delu osredotočila na volitve, kot sistem razdeljevanja mandatov strankarskim in nestranskim kandidatom na lokalni ravni. Torej na ravni, ki je najbližja ljudem in kjer so družbeni odnosi tesnejše narave in kjer prevladuje večja medsebojna povezanost prebivalcev lokalnih skupnosti. Volitve v občinske svete in ožje dele občine tako predstavljajo funkcijo integracije prebivalcev in nenazadnje njihovo identifikacijo z lokalno skupnostjo (Grad 1998, 89). Volitve kot razdeljevanje mandatov kandidatom, za katere so se odločili volivci, vpliva na samo sestavo in vodenje predstavniških teles. Lokalne volitve pa so tako postale temelj lokalne demokracije (Burns in drugi 1994, 153-155).

Ravno to, kako so sestavljeni sveti krajevnih skupnosti ter občinski svet v občini Slovenske Konjice in ali njuna sestava sovпада, je osrednji raziskovalni problem te diplomske naloge. Kakšna je sestava ožjih delov občine in občinskega sveta po lokalnih volitvah leta 2006 in 2010 bom analizirala na podlagi zastavljenih kriterijev. Diplomaska

naloga je razdeljena na dva dela. Prvi del zajema relevantno teoretično podlago iz katere bom izhajala tudi v drugi del. Ta del je empirični del in bom v njem opravila analizo sestave občinskega sveta in svetov krajevne skupnosti v občini Slovenske Konjice.

Vedeti moramo, da volitve v občinske svete in svete ožjih delov občin, tako kot vsake volitve, spremlja dvosmeren proces, ki teče s strani kandidatov do volivcev in nazaj. Kandidati, ki nastopajo na volitvah nagovarjajo volivce, jim posredujejo predvolilne programe in obljube v zameno za njihove glasove (Baines v Strömbäck in Kioussis 2011, 116). Odločitev volivcev komu bodo namenili svoj glas pa je v končni fazi samo njihova. Nanjo seveda vpliva politično komuniciranje in predvolilna kampanja, vendar se različni avtorji strinjajo, da je na volitvah v občinske svete in svete krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti v največji meri vpliva osebna prepoznavnost kandidatov in neposreden stik z njim. Personalizacija volitev, ki se med drugim vidi v večji izvoljivosti nestranskih kandidatov v občinske svete in svete krajevnih skupnosti, je tudi moj drugi raziskovalni problem v tej diplomski nalogi (Grad 1998, 89).

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 OPREDELITEV IN CILJI RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

V sodobnih družbah so volilna pravila opredeljena z ustreznimi pravnimi normami. Ta pravila imenujemo volilna zakonodaja in določajo volilni proces vse od razpisa volitev do štetja glasov. Del te zakonodaje, ki opredeljuje zmagovalca volitev pa imenujemo volilni sistem. Seveda poznamo več vrst volilnih sistemov, ki svojimi zakonitostmi vplivajo na strukturo glasovanja in navsezadnje samo razdelitev mandatov v predstavniških telesih (Fink Hafner in drugi 2005, 31-32).

Ponavadi govorimo o volilnem sistemu v povezavi z volitvami na državni ravni, a ga lahko uporabljamo tudi v povezavi z lokalnimi volitvami. Ker sem se v diplomski nalogi osredotočila na sestavo lokalnih predstavniških teles, bom volilni sistem uporabljala v ožjem pomenu besede. Torej samo sistem razdelitve mandatov v predstavniška telesa na lokalni ravni (Grad 1998, 51-52).

Osrednji raziskovalni problem se nanaša na sestavo šestnajstih svetov krajevnih skupnosti v občini Slovenske Konjice in njihova primerjava s sestavo občinskega sveta te občine v dveh mandatnih obdobjih. Sestavo teh organov bom analizirala s pomočjo dveh zastavljenih kriterijev. To sta:

- strankarska struktura
- spol

V primeru **strankarske strukture** svetov krajevnih skupnosti me zanima predvsem ali so mandate pridobile iste stranke kot tiste, ki sestavljajo občinski svet. In ali imajo te stranke v svetih krajevnih skupnosti večino mandatov. Posledično bom ugotovila, ali strankarska sestava svetov krajevnih skupnosti odseva strankarsko sestavo občinskega sveta.

Drugi kriterij po katerem bom analizirala sestavo svetov krajevnih skupnosti je **spol**. Moj cilj je v tem primeru ugotoviti ali spolna sestava svetov krajevnih skupnosti odseva spolno sestavo občinskega sveta.

Prav tako je razdelitev mandatov v teh organih posledica različnih dejavnikov, ki vplivajo na končno odločitev volivcev. Občina Slovenske Konjice je sestavljena iz 58 naselji, kjer je leta 2002 prebivalo 13.612 občanov (Občina Slovenske Konjice 2012). Prav zaradi njene razdrobljenosti in številčnosti krajevnih skupnosti je moj drugi raziskovalni problem te naloge vezan na personalizacijo volitev. Ker analiziram lokalne volitve in je zanje v veliki meri značilna visoka stopnja personalizacije, me zanima predvsem pri katerih volitvah, torej pri volitvah v občinski svet ali svete krajevnih skupnosti, je stopnja persoanlizacije večja. Kriterij **izvoljeni nestranski kandidati** se tukaj nanaša na teoretično podlago, da se volivci na lokalnih volitvah odločajo pri oddaji svojega volilnega glasu na podlagi poznavanja kandidata (Grad 1998, 89).

2.2 HIPOTEZA

Hipotezi sem si zastavila na podlagi zgoraj opredeljenih ciljev diplomske naloge.

H1: Sestava svetov krajevnih skupnosti odseva sestavo občinskega sveta občine Slovenske Konjice.

Hipotezo bom preverjala na podlagi dveh, zgoraj opredeljenih, kriterijev v dveh različnih časovnih obdobjih. Torej bom opravila analizo sestave svetov krajevnih skupnosti in občinskega sveta v mandatnem obdobju 2006-2010 ter v mandatnem obdobju 2010-2014. opravila bom primerjavo sestave obeh teles v posameznem mandatnem obdobju in tako preverila zastavljeno hipotezo.

Pri tem izhajam iz stališča, da so stranke, ki sestavljajo občinski svet prisotne tudi v večini svetov krajevnih skupnosti, saj so politične stranke posrednik med volivci in predstavniškim telesom, tudi na lokalni ravni. To se najbolj vidi pri sestavljanju kandidatur na volitvah. Politične stranke s postavitvijo kandidatov, ki bodo nastopali na volitvah v določeni volilni enoti, tako omogočijo izvolitev (Grad 1998, 57).

Druga hipoteza pa se nanaša na preverjanje stopnje personalizacije volitev v lokalni skupnosti.

H2: *Personalizacijo volitev je mogoče zaznati pri volitvah v svete krajevnih skupnosti v občini Slovenske Konjice.*

Ker opravljam analizo lokalnih volitev, kjer velja, da je stopnja personalizacija višja kot na državni ravni, predpostavljam, da je mogoče zaznati pri volitvah v svete krajevnih skupnosti višjo stopnjo personalizacije volitev kot pri volitvah v občinski svet. Saj predstavlja krajevna skupnost ožji del občine, ki ima posledično tesnejšo družbeno povezanost prebivalcev in tudi višjo stopnjo lokalne zavesti. Pri razdeljevanju mandatov predpostavljam, da ima nekaj svetov posameznih krajevnih skupnosti člane, ki so bili nestrankarski kandidati in so bili predlagani s strani predlagateljev in skupine volivcev. Saj je možnost, da so izvoljeni nestrankarski kandidati na lokalnih volitvah večja kot na državni volitvah. To pa zato, ker na lokalnih volitvah politične stranke nimajo monopola nad postavljanjem vseh kandidatov na kandidatne liste ter nad volilno bazo, ki lahko svoje glasove nameni kandidatu, ki ga na kandidatno listo postavi predlagatelj in ga podpre skupina volivcev (Grad 1998, 57).

2.3 METODE IN TEHNIKE

Za uspešno izvedbo analize in primerjave raziskovalnega problema, je potrebna trdna raziskovalna metodologija, ki zajema raznolik in širok nabor raziskovalnih metod in tehnik. Le te nam omogočajo pridobitev relevantnih in preverljivih ter zanesljivih podatkov, ki nam omogočajo končni sprejem sklepov (Kustec Lipicer 2009, 134).

V diplomski nalogi bom uporabila naslednje raziskovalne metode in tehnike:

- analiza primarnih virov
- analiza sekundarnih virov
- deskriptivna metoda
- metoda komparacije
- družboslovni intervju (Kustec Lipicer 2009, 134-142).

Analiza primarnih virov se nanaša na analizo vseh javno dostopnih dokumentov oblasti, poročila ter analizo relevantne zakonodaje (Kustec Lipicer 2009, 135). Sama bom opravila analizo Ustave Republike Slovenije, Zakona o lokalni samoupravi in Zakona o lokalnih volitvah ter ustreznih zakonov, ki urejajo področje lokalne samouprave v Sloveniji. Opravila bom tudi analizo Statuta Občine Slovenske Konjice in Odloka o določitvi volilnih enot za volitve članov svetov krajevnih skupnosti na območju Občine Slovenske Konjice.

S pomočjo **analize sekundarnih virov** bom opredelila osnovne pojme, ki se nanašajo na moj raziskovalni problem ter opredelila relevantno teoretično podlago iz katere bom izhajala tudi v empiričnem delu diplomske naloge. Analiza sekundarnih virov pomeni analizo vsebin že obstoječih podatkov in študij. Raziskovalec tako opredeli nabor gradiva, ki mu omogoča zapis preučevanih vidikov, ki se nanašajo na raziskovalni problem (Kustec Lipicer 2009, 136).

Deskriptivna metoda je metoda opisovanja dejstev, ki jih raziskovalec dobi na podlagi analize primarnih in sekundarnih virov (Kustec Lipicer 2009, 136). To metodo bom uporabila predvsem v teoretičnem delu diplomske naloge, da bom opisala relevantne koncepte, ki veljajo za lokalno samoupravo in lokalne volitve.

Metoda komparacije pomeni primerjavo v najmanj dveh komponentah. Primerjala bom sestavo svetov krajevnih skupnosti in občinskega sveta občine Slovenske Konjice v dveh različnih mandatnih obdobjih.

Družboslovni intervju pomeni način pridobivanja podatkov s pomočjo različnih komunikacijskih sredstev in pristopov med najmanj dvema človekoma (Kustec Lipicer 2009, 136). Sama bom naredila intervju s predsednico občinske volilne komisije gospo Lidijo Praterner. Tako bom pridobila relevantna stališča in poglede glede sestave svetov krajevnih skupnosti in občinskega sveta občine Slovenske Konjice.

3 SPLOŠNO O LOKALNI SAMOUPRAVI

Sodoben, zlasti evropski pogled na lokalno samoupravo razlaga lokalno samoupravo kot enega izmed temeljnih stebrov demokratičnega političnega življenja (Grad 1998, 9). Takšno pojmovanje šteje lokalno samoupravo kot praktično in teoretično sestavino demokratičnih sistemov in je hkrati ključni element evropske liberalne demokracije (Haček in drugi 2008, 6). Hkrati pa je lokalna samouprava pravni institut, ki ima dolgo zgodovino v evropskem prostoru, kjer se je začela razvijati v srednjem veku (Vlaj 2006, 65). Na območju Republike Slovenije pa ima lokalna samouprava dokaj mlado zgodovino, saj jo je zagotovila nova Ustava Republike Slovenije, sprejeta leta 1991. S tem se je Slovenija pridružila tistim evropskim državam, ki priznavajo državljanom pravico do sodelovanja pri opravljanju javnih zadev na lokalni ravni (Haček 2009, 5). Ta sistem postavlja občine v vlogo temeljne enote lokalne samouprave, hkrati pa postavlja jasno razdelitev med državno oblastjo in lokalno samoupravo. Ustrezna zakonodaja, ki ureja to področje je sledila razmeroma pozno ustavni ureditvi in je nastajala v okolju različnih strankarskih zapletov (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 9). Kljub sedaj urejenemu normativnemu okvirju je področje poznavanja lokalne samouprave še vedno zelo pomanjkljivo. Posledično so predstave tako politikov kot tudi občanov samih o njej pogosto napačne, posledično je takšno tudi delovanje (Grad 1998, 9).

3.1 LOKALNE SKUPNOSTI

Izhodišče za oblikovanje lokalne samouprave so lokalne skupnosti. Le-te niso pravni pojem, ampak so družbeni pojav, ki obstaja neodvisno od normativne volje. Lokalna skupnost je naravna skupnost, ki nastane zaradi družbenih procesov ali zaradi uresničevanja interesov ljudi na določenem geografskem prostoru (Vlaj 2006, 66). Lokalna samouprava je tako v lokalni skupnosti na določenem območju, navadno na območju enega ali več naselij, ki so med sabo povezani. Lokalna skupnost je pravzaprav naravna skupnost, ki nastane z naselitvijo ljudi na točno določenem območju. Območje, na katerem nastane je bistveno manjše od območja države. Država kot ozemeljska celota je razdeljena na večje ali manjše število lokalnih skupnosti, ki se znotraj države med

seboj zelo razlikujejo. Razlike lahko zaznamo v sami velikosti lokalnih skupnosti kot tudi po številu prebivalstva, ki ga zajemajo, saj lahko zajemajo le manjša naselja ali pa večje skupine naselij, med katerimi so lahko tudi večja mesta, v nekaterih državah celo velemesta (Grad 1998, 13). Vidimo lahko, da je lokalna skupnost dolgotrajna in multifunkcionalna tvorba, ki ima svoje teritorialne meje in središče (Vlaj 2006, 67).

Obstaja več različnih avtorjev, ki so podali definicije lokalnih skupnosti, le te pa se razlikujejo predvsem v podrobnosti opredelitve samega pojma. Stičišče je v osnovni definiciji, ki pravi: »Lokalna skupnost je tista teritorialna skupnost, v kateri se na najnižji ravni pojavljajo določene skupne potrebe prebivalstva, ki jih je mogoče reševati le skupno.« (Vlaj 2006, 67) Torej gre v lokalni skupnosti za to, da se lokalna skupnost sama upravlja na področju lokalnih zadev. Idealno bi bilo, da bi prebivalci odločitve, ki so lokalnega pomena, sprejemali neposredno, vendar je to le idealni načrt. V sodobnem sistemu je to nemogoče že zaradi samih potreb, ki so prekompleksnega značaja, da bi jih reševali vsi občani neposredno. Res pa je, da je v manjših lokalnih skupnostih neposredno odločanje lažje izvedljivo kot pa v velikih lokalnih skupnostih (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 9).

Lokalno skupnost torej sestavlja takšna skupina ljudi, za katere je bistvena sestavina njihovega obstoja prav navezanost na nek fizični prostor. Za lokalno skupnost je prav vezanost na določen prostor odločilnega pomena za njihovo podobo. Kot posledica skupne prostorske vezanosti pa se razvijejo kolektivne potrebe, ki jih je potrebno zadovoljevati (Igličar v Vlaj 2000, 21).

V takšni skupnosti se zadovoljujejo vse družbene potrebe, ki so na takšen ali drugačen način povezane z življenjem v lokalni skupnosti in jih ni mogoče reševati individualno. Potrebe, ki se tukaj zadovoljujejo, se po svoji naravi bistveno razlikujejo od potreb, ki se jih zadovoljuje na območju države. Najosnovnejše kolektivne potrebe, ki se jih zadovoljuje v lokalni skupnosti so socialna varnost, komunalna opremljenost in podobno. Te potrebe se zadovoljujejo v skladu z lokalnim interesom, ki je nasproten državnemu interesu, saj je lokalni interes vezan samo na lokalno skupnost in ne na celotno državo,

kot državni interes. Posledica obstoja lokalnih potreb in lokalnega interesa za njihovo zadovoljevanje pa povzroča posebno vrsto družbene zavesti, to je lokalna zavest, ki se kaže v skupni pripadnosti lokalni skupnosti in v zavesti medsebojne povezanosti in odvisnosti (Grad 1998, 13).

Kot sem že zapisala je lokalna skupnost lahko večja ali manjša, prav tako so lahko lokalne skupnosti širše ali ožje. Širše lokalne skupnosti lahko obsegajo mnogo večje območje kot ožje lokalne skupnosti. V takšnem primeru postanejo ožje lokalne skupnosti deli širših lokalnih skupnosti. Širše lokalne skupnosti pa postanejo deli še širših lokalnih skupnosti. Tudi tukaj se posledično spreminjajo potrebe, saj po svoji kompleksnosti naraščajo skupaj s širšim okoljem in večjim številom prebivalstva v lokalni skupnosti. Ožje lokalne skupnosti se ponavadi imenujejo občine, širše pa se glede poimenovanja razlikujejo od države do države. Ponavadi se imenujejo pokrajine, okraji, dežele ali regije in grofije (Grad 1998, 14). »Najožje lokalne skupnosti so tiste (občine), v katerih imajo prebivalci skupen interes, da se zagotovijo tiste splošne razmere, ki omogočajo družbeno življenje na tem območju.« (Vlaj 2006, 67)

Navsezadnje pa je potrebno omeniti, da v zadnjem času Evropska unija poudarja pomen regionalizacije, ki prinaša znotraj območja države še ene skupnosti, ki se nahajajo nekje med ravno države in ravno lokalne skupnosti (Grad 1998, 14).

3.2 LOKALNA SAMOUPRAVA

Različnih definicij in opredelitev pojma lokalna samouprava je toliko kot je različnih avtorjev, ki so preučevali to področje. Ena izmed definicij je tudi ta, ki pravi, da je lokalna samouprava »...tista raven oblasti oziroma vladanja, ki je najbližja državljanom oziroma občanom, tako da ima nalogo zastopati pomen in stališča lokalnosti.« (Haček in drugi 2008, 6) Pri čemer se predpostavlja, da je lokalna skupnost v tesnejših stikih z okoljem in da pozna probleme, ki pestijo okolico in je zato primernejša za uveljavljanje interesov države (Ministrstvo za pravosodje in javno upravo 2012).

Lokalno samoupravo razumemo v najširšem smislu kot temeljno obliko teritorialne organizacije oblasti ter najširši okvir uresničevanja samouprave prebivalcem, ki živijo na določenem območju (Brezovšek v Haček 2009, 8). Značilnost lokalne skupnosti je, da prebivalci sami upravljajo z lokalnimi zadevami, vendar se to dogaja le dejansko, ko pa se to dogaja na podlagi posebnega pravnega položaja pa govorimo o lokalni samoupravi. Le ta pa se za razliko od funkcionalne samouprave nanaša na neko specifično območje in se odvija v njem, torej v lokalni skupnosti. Torej gre za samoupravni položaj lokalne skupnosti, ta pa omogoča prebivalcem, da v določeni meri samostojno upravljajo z lokalnimi problematikami. Tak položaj lokalni samoupravi podeli država, praviloma z zakonom, ponekod pa je ta položaj že podan z ustavo (Grad 1998, 14). Lokalna samouprava je torej normativna institucija, katere položaj je določen z ustavo, pri čemer je vidna delitev med samo lokalno samoupravo in državo (Sruk 1995, 188). Hkrati pa pomeni okvir za razvoj ustavne demokracije in zagotavlja državljanom naprednejši stik, udeležbo ter navsezadnje nadzor nad institucijami na lokalni ravni (Haček in drugi 2008, 6).

Na lokalno samoupravo lahko gledamo iz različnih zornih kotov, pri čemer pa se lahko zgodovinsko opremo na več avtorjev. Lahko jo preučujemo kot občo voljo, ki jo je opredelil J.J. Rousseau, opredelimo jo lahko preko delitve oblasti, katero je definiral Montesquieu, preko predstavniške demokracije, ki jo je opredelil Mill in teorije samoorganizacije, vse do teorije samooblikovanja autopoiesis, katere zagovornik je Luhmann. Odvisno od teoretične predpostavke, se razlikujejo tudi opredelitve lokalne samouprave. Haček tako pravi, da je ena izmed značilnosti teritorialnih enot lokalne samouprave prav samoorganizacija in da je druga demokratična revolucija prinesla s sabo možnost lokalne samoodločbe namesto usmerjanja od zgoraj, kar pa je temeljno spremenilo unitarni sistem upravljanja države in omogočilo uvedbo novega sistema lokalne samouprave v Sloveniji (Haček in drugi 2008, 6).

Sama organizacija lokalne samouprave se precej razlikuje od države do države, hkrati pa je tudi mogoče zaznati razlike znotraj države na različnih ravneh lokalne samouprave. Ne glede na razlike ima vsaka raven predstavniško telo in izvršilni organ. Funkcije so v

osnovi enake funkcije enega in drugega. Razlike glede na raven pa lahko najdemo v načinu oblikovanja in položaju teh organov (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 10).

Nekateri avtorji razlagajo lokalno samoupravo tudi kot pravico in sposobnost lokalne oblasti, da seveda v mejah ustave in zakonov, ureja velik deleže javnih zadev, ki imajo lokalno naravo in so v interesu lokalnega prebivalstva (Vlaj 2006, 67). Temeljne funkcije, ki jih ureja so tako kvalitetno zadovoljevanje potreb lokalne skupnosti, pri katerih so v ospredju lokalne javne dobrine. Primer takšnih dobrin pa so:

- javna razsvetljava
- oskrba z vodo
- komunala
- ceste
- zdravstvo
- vrtci
- osnovne šole
- itd.

Za razliko od splošnih javnih dobrin, ki jih zadovoljuje centralna raven, se lokalne javne dobrine zagotavlja v okviru javnih služb, ki so ustanovljene v lokalni skupnosti (Ministrstvo za pravosodje in javno upravo 2012).

Vidimo lahko, da se lokalna samouprava ukvarja predvsem s praktičnimi zadevami, ki se tičejo življenja in dela občanov ter so javnega pomena v lokalni skupnosti, vendar je lokalne zadeve zelo težko natančno opredeliti, saj jih razumejo od države do države različno. Lokalne zadeve so tiste, ki jih kot take opredeljuje pravni red države, ampak težja je določitev, katere zadeve so lokalne po svoji naravi (Grad 1998, 15). Glede te določitve je Pusić zapisal, da lokalno naravo zadevam pripisujejo tehnični in interesni razlogi. Med tehnične razloge lahko prištejemo raznolikost dejavnosti, lokalno naravo dejavnosti, potrebna finančna sredstva in bližino uporabnikov. Med interesne razloge pa prištevamo sodelovanje lokalnega prebivalstva pri sprejemanju odločitev, specifičnost lokalnih interesov in tudi potrebo po politični protiuteži centralni državni oblasti (Pusić

1985, 332-337). Navsezadnje pa lahko funkcije lokalne samouprave primerjamo s funkcijami državne oblasti. Tukaj imam v mislih zakonodajno funkcijo, kot funkcijo sprejemanja najpomembnejših odločitev in izvršilno funkcijo, torej za funkcijo, ki skrbi za izvajanje sprejetih odločitev. Posledično tudi na lokalni ravni velja delitev oblasti oziroma enotnost oblasti, vendar to velja le pogojno, saj je narava stvari o katerih se odloča drugačna in je zato na lokalni ravni najpomembnejše odločanje v predstavniskem telesu (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 10).

Da lahko lokalna samouprava opravlja svoje naloge potrebuje ustrezna materialna in finančna sredstva, ki ji zagotavljajo potrebno neodvisnost in avtonomijo. Materialno-finančna sredstva pridobiva iz lastnih virov, med katere štejemo lokalne davke in druge davščine in dotacij države. Ker pa lokalna samouprava dandanes opravlja velik spekter kompleksnih nalog, brez dotacij države praktično ne shaja. Le-ta je še posebej potrebna v manj razvitih in gospodarsko slabše zmogljivih lokalnih skupnostih (Grad 1998, 15).

Samoupravnost lokalne samouprave se kaže na petih ravneh, ki se običajno štejejo za pomembne značilnosti lokalne samouprave. Te ravni so:

- teritorialni element
- funkcionalni element
- organizacijski element
- materialno-finančni element
- pravni element samoupravnosti (Grad 1998, 14).

Teritorialni element lokalne samouprave pomeni, da obstajajo lokalne skupnosti, ki so ustanovljene kot subjekt lokalne samouprave za območje, ki pa je ožje od države. Funkcionalni element se nanaša na to, da je lokalnim skupnostim priznana svoje delovno področje nalog, ki izražajo interese lokalnega prebivalstva. Organizacijski element daje članom lokalne skupnosti možnost opravljanja relevantnih nalog neposredno in samostojno z lastno odgovornostjo. Materialno-finančni element se nanaša na lastna materialna in finančna sredstva za opravljanje nalog, ki jih imajo lokalne skupnosti.

Zadnji, pravni element samoupravnosti pa pomeni, da ima lokalna skupnost status pravne osebe (Šmidovnik 1995, 29).

Lokalno samoupravo pa nenazadnje opredeljujejo tudi trije sklopi vrednot, to so:

- svoboda in avtonomija
- participacija občanov
- uspešnost in učinkovitost zagotavljanja storitev (Haček in drugi 2008, 8).

Te vrednote so ideološki temelj lokalne samouprave, ki je zelo težko uresničljiv, saj se ideali nenazadnje nikoli ne morejo ujemati bodisi s politično, bodisi z upravno vsakdanjostjo (Haček in drugi 2008, 8). Kljub vsemu pa lahko kot pomembno vrednoto lokalne samouprave še prištejemo subjektiven element, ki nenazadnje definira lokalno samoupravo, to je lokalna zavest. Ta je pomembna za samo uresničevanje lokalne samouprave in se kaže v občutku pripadnosti in medsebojne solidarnosti prebivalcev na območju lokalne skupnosti ter v videnju prebivalcev, da je področje lokalne samouprave možnost javne uveljavitve (Grad 1998, 14).

4 LOKALNA SAMOUPRAVA V SLOVENIJI

Slovenija spada v skupino držav, ki so vse do 90. let 20. stoletja in hkratnega začetka demokratičnih sprememb imele nedemokratično organizacijo lokalne samouprave. Za te države je prevladovala visoka stopnja centralizacije, posledično je to izključevalo večji pomen lokalne samouprave v teh državah. Ključni element demokratizacije in transformacije te skupine držav je predstavljal predvsem razvoj in izoblikovanje sistema lokalne samouprave in fiskalne decentralizacije. Zahtevan proces transformacije lokalne samouprave pa ni bil niti hiter, niti preprost, na kar kažejo številne reforme s področja lokalne samouprave, ki razkrivajo pomanjkljivosti, nefunkcionalnost ali pa neučinkovitost organizacije tega področja (Brezovšek v Haček 2009, 200-202).

Slovenija je 31. decembra 1993 sprejela novi zakon o lokalni samoupravi, ki je začel veljati 15. januarja 1994. S tem je postala zadnja država iz te skupine držav, ki je preoblikovala sistem lokalne samouprave (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 155). Proces demokratizacije je bil dopolnjen z volitvami tako na državni kot lokalni ravni, kateremu je sledila nova teritorialna ureditev lokalnih skupnosti in njihovo financiranje (Brezovšek v Haček 2009, 202).

4.1 RAZVOJ LOKALNE SAMOUPRAVE IN NJENA PRAVNA UREDITEV

Na območju današnje Slovenije so bile občine ustanovljene z zakonom leta 1849 in nato z zakonom leta 1862, ki je veljal do razpada Avstro-Ogrske. Na podlagi tega zakona so bili sprejeti še deželni redi, ki so podrobneje urejali to področje. Lokalna samouprava je imela po tej ureditvi dokaj močan položaj. Občine pa so imele izvoljeno predstavniško telo in tudi lastne finančne vire. Glede pristojnosti pa so se zgledovali po nemški ureditvi, ki je temeljila na lastnih in prenesenih delovnih področjih (Grad 1998, 99).

Nato so bila načela za lokalno samoupravo v medvojnem obdobju v Jugoslaviji, zapisane v Vidovdanski ustavi iz leta 1921. Tukaj je bila lokalna samouprava tristopenjsko definirana in sicer z občinami, okraji in oblastmi, vendar je zaživela le na občinski ravni

in ravni oblasti. Okrajji pa so ostali na državni ravni. Tako občine kot oblasti so opravljale lokalne in državne naloge, vendar so nato oblasti zamenjali z banovinami, ki so imele tako državno kot samoupravno naravo. Tako je v tem obdobju prava lokalna samouprava obstajala samo v občinah. Področje lokalne samouprave so urejali, Zakon o okrajni in občinski samoupravi iz leta 1922, Zakon o občinah iz leta 1933, Zakon o mestnih občinah iz leta 1934. Področje volitev pa so urejali drugi zakoni (Grad 1998, 99-100).

Zvezna jugoslovanska ustava iz leta 1946 in republiška ustava iz 1947 sta uvedli po drugi svetovni vojni enotno vertikalno organizacijo državne oblasti. Na lokalni ravni se je to kazalo v mnogonivojski organiziranosti ljudskih odborov. Le-ti so bili hierarhično razdeljeni in so bili podrejeni državnim organom. Spremembe je prineslo leto 1952, saj je bila najprej vzpostavljena dvonivojska lokalna samouprava z občino in okrajem. Nato pa je bil leta 1955 vzpostavljen komunalni sistem, kjer je osrednjo vlogo imela komuna in s tem so bili okrajji odpravljani. Ker je komuna predstavljala temeljno družbeno-ekonomsko in državno celico, so morali teritorialno povečati občine, ki so se po velikosti zelo približale ukinjenim okrajem. Ker so te občine postale prevelike so uvedli manjše teritorialne enote, to so bile krajevne skupnosti, ki so opravljale zadeve povezane z lokalnimi potrebami (Grad 1998, 100).

Zadnje večje spremembe je prinesla nova Slovenska Ustava iz leta 1991, ki je uvedla nov sistem lokalne samouprave, ki ga z kasnejšimi reformami, imamo še danes (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 9). Tako sedanja ustava vsebuje temeljna načela lokalne samouprave, ki so razširjena še v področnih zakonih, zlasti v Zakonu o lokalni samoupravi in ostalih zakonih s tega področja. Poleg zakonov in Ustave je Slovenija ratificirala še mednarodne sporazume s tega področja. Pomemben vir ureditve področja lokalne samouprave so tudi upravni akti lokalnih skupnosti, zlasti statuti, odloki in poslovniki občinskih uprav (Grad 1998, 101).

Slovenska Ustava v 9. členu pravi, da je v Sloveniji zagotovljena lokalna samouprava, natančneje pa to področje ureja v zakonih od 138-144 (Ustava Republike Slovenije 2009, 9). V 138. členu opredeljuje uresničevanje lokalne samouprave, 139. člen se nanaša na

občine, 140. člen opredeljuje delovno področje samoupravnih lokalnih skupnosti, 141. člen opredeljuje mestno občino, 142. člen se nanaša na dohodke občine, 143. člen se nanaša na pokrajine in 144. člen se nanaša na nadzor državnih organov (Ustava Republike Slovenije 2009, 56-58).

Pomembnejši zakoni, ki urejajo to področje so:

- Zakon o lokalni samoupravi
- Zakon o lokalnih volitvah
- Zakon o financiranju občin
- Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave (MELLS)
- Zakon o prevzemu državnih funkcij, ki so jih do 31. 12. 1994 opravljali organi občin
- Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij
- Zakon o samoprисpevku
- Zakon o glavnem mestu Republike Slovenije (Žagar 2012, 9-10).

4.2 OBČINA

Občino Ustava Republike Slovenije v svojem 139. členu opredeljuje kot temeljno lokalno samoupravno skupnost. V ustavi je zapisano tudi, da območje občine obsega eno naselje ali več naselij. Naselja pa morajo povezovati skupne potrebe in skupni interesi. Ustava prav tako v tem členu pravi, da se občino ustanovi z zakonom po predhodno opravljenem referendumu. Z njegovo pomočjo se ugotovi volja prebivalcev določene lokalne skupnosti o ustanovitvi občine (Ustava Republike Slovenije 2009, 56).

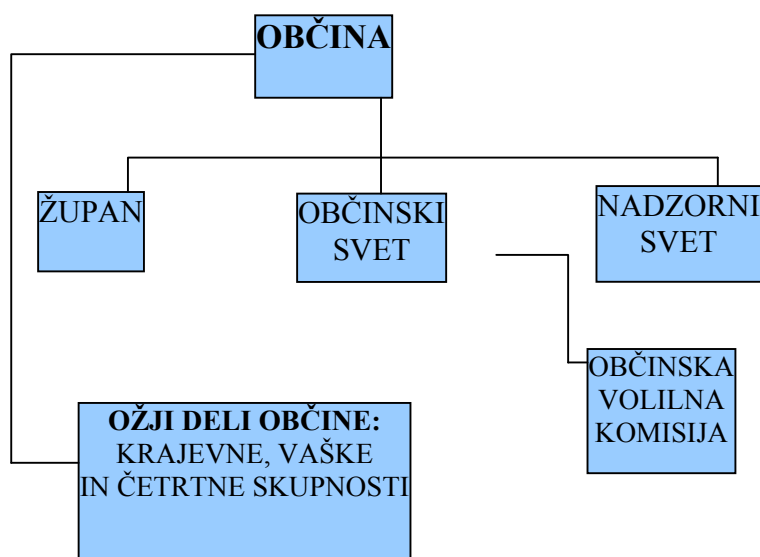
140. člen ustave določa tudi pristojnosti občine, ki zadevajo prebivalce občine in jih lahko občina ureja samostojno (Ustava Republike Slovenije 2009, 56). Ker je ta opredelitev preozka, ureja naloge, ki so v pristojnosti občine, zakon o lokalni samoupravi, drugi zakoni in splošni akt občine. Ti podrobneje določajo izvirne in prenesene naloge občine (Grad 1998, 106). Za lažje opredeljevanje teh nalog je nekdanja Služba vlade republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko izdala katalog

pristojnosti občin, kjer so opisane vse naloge, ki jih morajo organi občine opravljati, skupaj z zakonsko podlago in razlago (Ministrstvo za pravosodje in javno upravo 2012).

4.2.1 ORGANIZACIJSKA STRUKTURA OBČINE

Organizacijsko strukturo občine opredeljuje Zakon o lokalni samoupravi in Zakon o lokalnih volitvah ter jo predstavlja spodnja slika (Ministrstvo za pravosodje in javno upravo 2012).

Slika 4.1: Organizacijska struktura občine

Vir: Ministrstvo za pravosodje in javno upravo (2012).

V sedanjem sistemu lokalne samouprave je struktura občinskih organov veliko bolj preprosta kot pa je bila v prejšnji slovenski ureditvi. Ustava sicer neposredno ne določa strukturo in sestavo organov občine, zato je področje je prepuščeno zakonu. Zakon o lokalni samoupravi tako določa, da so organi občine:

- Občinski svet
- Župan
- Nadzorni odbor (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 11).

Občinski svet je predstavniško telo občine. V skladu z demokratičnimi standardi ga volijo prebivalci občine neposredno, za obdobje štirih let. Predstavlja najvišji organ odločanja o zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. V ta okvir spada predvsem utrjevalna funkcija občinskega sveta, v okviru katere sprejema statut in druge pravne akte občine, volilna in nadzorna funkcijo ter funkcija odločanja o konkretnih zadevah (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 10). Temeljne naloge občinskega sveta določa zakon o lokalni samoupravi, ki prav tako določa, da ima občinski svet svoja delovna telesa. Določa tudi, da mora občinski svet obvezno ustanoviti komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, seveda pa lahko ustanovi še druge komisije in odbore. Ustanovljena delovna telesa so lahko sestavljena le izmed članov občinskega sveta (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 161-166). Občinski svet je kolegijsko telo in je zato sestavljeno iz predsednika, ki vodi delo občinskega sveta ter enega ali več podpredsednikov. Tako predsednika kot podpredsednike izvoli občinski svet izmed svojih članov. Člani predstavniškega telesa praviloma opravljajo svojo funkcijo nepoklicno, torej kot častno funkcijo. Njihovo število pa je urejeno z zakonom, ki določa, da je število članov občinskega sveta odvisno od velikosti občine in sicer od 7 do 45 članov (Grad 1998, 123). Prav tako imajo pripadniki italijanske in madžarske manjšine ter romska skupnost, na območjih kjer je avtohtono naseljena, pravico do predstavnikov v organih lokalne samouprave (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 12).

Temeljne odločitve v občini poleg občinskega sveta sprejema tudi **župan**. Prav tako kot občinski svet se tudi župan voli neposredno za obdobje štirih let. Za svoje delovanje župan odgovarja le volivcem in ne občinskemu svetu. Župan je individualen organ, katerega naloga je voditi občinsko upravo in zastopati občino kot pravno osebo ter je varuh zakonitosti delovanja občinske samouprave (Časopisni zavod Uradni list 1998, 12). Funkcija župana je tako eksekutivne kot tudi koordinativne narave. Natančne naloge župana pa urejajo posamezne določbe Zakona o lokalni samoupravi, Zakona o lokalnih volitvah, Zakona o financiranju občin in Zakona o javnih financah (Juvan Gotovac v Vlaj 2000, 8).

Kot poseben občinski organ je **nadzorni odbor**, katerega prioriteta naloga je nadzorovanje finančnega poslovanja občine. Člani nadzornega odbora so imenovani, saj jih imenuje občinski svet. Imenovani člani ne morejo biti imenovani člani občinskega sveta niti občinski uradniki. Prav tako ne morejo biti člani nadzornega odbora drugi javni uslužbenci ali člani poslovodstev organizacij, ki so proračunski uporabniki (Grad 1998, 129).

Poznamo tudi ožje dele občine, ki jih določi statut občine, ti pa se lahko po zakonu organizirajo kot **krajevne, vaške ali četrtne skupnosti**. Seveda pa mora biti ta organizacija utemeljena na podlagi prostorskih, kulturnih, upravno-gospodarskih ali zgodovinskih razlogov ter, če je to v interesu prebivalcev občine. V ožjem delu občine se opravlja del nalog občine, ki jih določa statut občine in je občina zagotovila finančna sredstva za njihovo izvajanje (Grad 1998, 108).

Kot samostojni organ občine bi morali šteti tudi **občinsko volilno komisijo**, ki po zakonu o lokalnih volitvah vodi občinske volitve, vendar je zakon o lokalni samoupravi ne opredeljuje kot takšno (Grad 1998, 123).

5 LOKALNE VOLITVE

Lokalne volitve pomenijo volitve v organe lokalne skupnosti in so ena od možnosti vplivanja občanov na lokalno samoupravo ter jih moramo šteti kot neločljiv, naravni del lokalne samouprave kot celote (Grad 1998, 48). Pri tem imajo podobno vlogo in pomen kot volitve na državni ravni, saj prav tako pomenijo demokratičen način odločanja o tem, katere osebe bodo predstavljale voljo občanov (Grad 1996, 221-222).

Pregled sodobne zgodovine nam pokaže, da so lokalne volitve starejše od državnih. Oblikovanje organov lokalnih skupnosti je potekalo na način volitev že takrat, ko so se državni organi oblikovali še po principu položaja ali dedovanja, čeprav so bile takrat lokalne volitve zelo enostavne in neformalne (Grad 1996, 222). Sedanja ureditev lokalne samouprave, zaradi kompleksnosti, preglednosti in jasnosti ureja volitve v organe lokalnih skupnosti z zakonsko podlago, ki jo tvorita Zakon o lokalni samoupravi in Zakon o lokalnih volitvah (Toplak 2000, 107).

Lokalne volitve so zelo podobne državnim volitvam, hkrati pa med njima najdemo veliko razlik (Grad v Uradni list Republike Slovenije 2010, 9). Že sama organizacija in izvedba lokalnih volitev se razlikuje, saj imamo pri lokalnih volitvah več lokalnih skupnosti, ki so si med seboj različne in obsegajo manjše skupnosti kot državne. Hkrati pa imajo velik pomen za lokalno skupnost, zato so do potankosti načrtovane, kar imajo skupno z volitvami na državni ravni. Pri volitvah na državni ravni je volilni sistem enoten za vse dele države, medtem ko pri volitvah v organe lokalnih skupnosti ustrezajo različni volilni sistemi, zaradi različnosti lokalnih skupnosti (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 12-13). Navsezadnje pa moramo upoštevati dejstvo, da so lokalne volitve namenjene oblikovanju organov lokalne skupnosti, se pravi skupnosti, kjer so najpomembnejša vprašanja lokalnega pomena in so manj odvisne od političnih stališč in pogledov. Posledično je pomen političnih strank na lokalnih volitvah bistveno manjši kot pri volitvah na državni ravni (Grad 1998, 51).

5.1 VOLILNI SISTEM

Volilni sistem po navadi povezujemo z volitvami na državni ravni, čeprav je uporaba tega pojma popolnoma upravičena tudi v povezavi z lokalnimi volitvami (Grad 1998, 51). Sam pojem volilni sistem lahko razumemo v širšem in ožjem pomenu besede. V širšem pomenu besede ga razumemo kot zbir postopkov in pravic, ki se nanašajo na volilno pravico, določanje volilnih enot in volilnih organov, na kandidiranje, glasovanje na voliščih in podobno. V ožjem pomenu besede pa predstavlja transformacijo glasov v predstavniške sedeže, torej porazdelitev mandatov (Toplak 2000, 14).

Tukaj je z volilnim sistemom mišljen ožji pomen besede, saj se na podlagi lokalnih volitev določi mesta v organih lokalnih skupnosti (Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 1998, 13). Volilne sisteme pa je mogoče razvrstiti na različne načine, seveda odvisno od merila, ki ga uporabimo. Večina avtorjev volilne sisteme deli na:

- večinske
- proporcionalne
- polproporcionalne/manjšinske/kombinirane (Toplak 2000, 14).

Večinski sistem je sestavljen tako, da volivec glasuje o toliko kandidatih, kolikor se v volilni enoti voli predstavnikov, pri čemer se o zmagovalcu odloča z večino glasov. Poznamo dve obliki večinskega sistema:

- sistem relativne večine
- sistem absolutne večine
- alternativno glasovanje (Grad 2004, 57).

Sistem relativne večine pomeni, da zmaga kandidat, ki med vsemi, ki kandidirajo v volilni enoti, dobi največ glasov. Pogoj za izvolitev med kandidati je torej relativna večina v razmerju med drugimi kandidati (Gaber 1996, 47). Pri tem ni pomembno, da zmagovalec osvoji večino glasov vseh oseb, ki so glasovale na volitvah v posamezni volilni enoti (Toplak 2000, 15). Ta sistem lahko ponazorimo s tem primerom. Če je v volilni enoti oddanih 10.000 veljavnih glasovnic in imamo tri kandidate, pri čemer prvi kandidat dobi 4.500 glasov, drugi kandidat 3.000 glasov in tretji kandidat 2.500 glasov, je

po tem sistemu zmagal prvi kandidat, saj je dobil relativno večji delež glasov kot druga dva kandidata (Grad 2004, 57).

Sistem absolutne večine se poizkuša izogniti pomanjkljivosti sistema relativne večine. V tem sistemu je izvoljen kandidat, ki uživa podporo večine volivcev v volilni enoti. V primeru, da noben od kandidatov ne osvoji večine v prvem krogu volitev, se v drugem krogu pomerita prvouvrščena kandidata iz prvega kroga volitev (Grad 2004, 58). V večini primerov nato zmagovalec osvoji absolutno večino glasov v volilni enoti, od tu tudi ime (Toplak 2000, 15).

Alternativno glasovanje pa je razmeroma redek sistem, ki temelji na načelu absolutne večine, ki ne zahteva ponovnega glasovanja. Volivec pri tem sistemu poleg izbranega kandidata označi še kandidata, ki bi ga volil v drugem krogu, če njegov izbrani kandidat ne bi bil izvoljen v prvem krogu in bi se moral odločati med drugimi kandidati. Zmagovalec je kandidat, ki dobi večino vseh glasov. V primeru, da noben kandidat ne dobi potrebne večine, se najprej izloči kandidat z najmanj glasovi. Njegovi glasovi pa se dodelijo kandidatom, ki so bili na teh glasovnicah označeni na drugem mestu. Postopek se ponavlja, dokler eden izmed kandidatov ne dobi potrebne večine (Grad 2004, 59).

Proporcionalni sistem izhaja iz načela, da dodeljeni mandati morajo procentualno ustrezati dobljenim glasovom na volitvah, pri čemer volivec ne odloča o posameznikih pač pa o strankarskih listah. Ta sistem sestavljajo bolj ali manj zapletene matematične formule za transformiranje glasov volivcev v predstavniške sedeže, kot so Harejev, D'Hondtov, Imperialni sistem (Toplak 2000, 16-17).

Polproporcionalni sistem je uvrščen med večinski in proporcionalni sistem pri čemer nima tipičnih značilnosti ne enega ne drugega. Med te sisteme avtorji uvrščajo:

- sistem omejenega glasovanja
- sistem enega neprenosljivega glasu
- pomnoženo glasovanje (Grad 2004, 59-60).

Sistem omejenega glasovanja omogoča volivcu glasovati za določeno število kandidatov, ki pa mora biti manjše od števila predstavnikov, ki se volijo v posamezni volilni enoti (Grad 2004, 59).

V sistemu enega neprenosljivega glasu ima v veččlanskih enotah volivec pravico voliti le enega kandidata, izvoljenih pa je več kandidatov (Toplak 2000, 17).

Pomnoženo glasovanje pa se nanaša na sistem, ko ima volivec toliko glasov kot se voli predstavnikov v volilni enoti (Grad 2004, 60). Vendar se v tem primeru volivec sam odloči ali bo svoje glasove dal enemu kandidatu ali jih bo porazdelil med vse kandidate (Toplak 2000, 17).

5.1.1 VPLIV VOLILNEGA SISTEMA NA STRANSKARSKO STRUKTURO IN PERSONALIZACIJO LOKALNIH VOLITEV

Volilni sistem v ožjem pomenu se, kot smo videli, nanaša na porazdelitev mandatov tako v predstavnikiških telesih na ravni države kot tudi v organih lokalnih skupnosti. Sama razširjenost uporabe različnih volilnih sistemov se razlikuje od države do države. Čeprav ima izbira volilnega sistema velik vpliv za lokalno samoupravo, je ta na lokalni ravni manj pomemben, kot ga ima izbira volilnega sistema na državni ravni. Eden izmed razlogov zakaj je temu tako, najdemo v tem, da volilni sistem v lokalni samoupravi deluje manj neposredno. Vzrok za to pa je delovanje drugih dejavnikov, kot sta teritorialni in personalni, ki sta lahko bistveno močnejša ravno na lokalni ravni. Posledično pa ima izbira volilnega sistema veliko manjši vpliv na strankarsko strukturo na lokalni ravni, saj imajo volitve v lokalni skupnosti izrazito integracijsko funkcijo prebivalcev in njihovo identifikacijo z lokalno samoupravo. V takšnem okolju prevladuje zlasti vloga posameznika in ne njegova politična pripadnost (Grad 1998, 84-88). Strankarska struktura, ki je tipična za državno raven torej, da proporcionalni sistem podpira sorazmerno delitev mandatov in omogoča ustrezno zastopanost političnih manjšin ter, da večinski sistem omogoča odločanje o osebah in favorizira samo največje stranke, na lokalni ravni popolnoma ne drži (Grad 1996, 86-87). Posledično imajo neodvisni kandidati na lokalnih volitvah večjo možnost, da so izvoljeni kot pa na državnih volitvah, kjer je to praktično nemogoče (Grad 1998, 57).

Samo personalizacijo volitev lahko razumemo na več načinov, v vsakem primeru pa je njeno bistvo v tem, da omogoča volivcu vpliv na izbiro oseb, ki bodo sestavljale določeno predstavniško telo. To ne zajema samo možnosti volivca, da vpliva na izbiro članov predstavniškega telesa pač pa tudi vpliv, ki ga bi imel volivec, da vpliva na druge vidike volilnega procesa, predvsem na postavljanje kandidatur na volitvah. Seveda personalizacija najbolj pride do izraza pri samem glasovanju, kjer se postavlja vprašanje ali volivci glasujejo o kandidatnih listah, ki v praksi pomeni glasovanje o političnih strankah ali o kandidatih, torej osebah. Značilno je, da je v večinskem sistemu v ospredju glasovanje o osebah, v proporcionalnem sistemu pa glasovanje o listah kandidatov (Grad 1998, 81).

Na lokalni ravni je personalizacija volitev še toliko bolj v ospredju, saj so v lokalni skupnosti družbeni odnosi tesnejši, večja je tudi medsebojna povezanost in soodvisnost prebivalcev. Posledično so lokalne volitve manj oddaljene od volivcev in na njih nastopa več neodvisnih kandidatov, ki so praviloma na volitvah zelo uspešni. Tako najdemo veliko število neodvisnih kandidatov v občinskih svetih, ki lahko prevladujejo nad strankarskimi kandidati. Zaradi tega se na lokalni ravni uporablja večinoma večinski volilni sistem, tudi v državah, kjer imajo na državni ravni uveljavljen proporcionalni volilni sistem (Grad 1998, 89).

5.2 VOLITVE ČLANOV OBČINSKEGA SVETA

Zakonski okvir, ki ureja volitve v občinske svete, sestavlja Zakon o lokalnih volitvah in Zakon o lokalni samoupravi, ki v svojem 37. členu pravi, da se občinski svet voli na podlagi splošne, enake volilne pravice z neposrednim in tajnim glasovanjem. Taisti zakon določa tudi, da imajo volilno pravico tisti državljani, ki imajo stalno prebivališče v občini, kjer se volijo člani občinskega sveta. Zakon o lokalnih volitvah pa podrobneje ureja volitve v občinske svete, saj je ta ureditev samo jedro pravne ureditve lokalnih volitev v tem zakonu. Podrobneje število članov občinskih svetov določa Zakon o ustanovitvi občin ter o odločitvi njihovih območij glede na število prebivalcev (Grad v Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 2010, 14-34).

S političnega vidika je najpomembnejše vprašanje način delitve mandatov, tako na državni kot na lokalni ravni, kljub temu pa je položaj lokalnih volitev precej drugačen od položaja državnih volitev. Razlike izhajajo že iz sociološkega pogleda, saj najdemo bistvene razlike med majhno in veliko lokalno skupnostjo, vaška skupnost se močno razlikuje od mestne in temu primerno ustrezajo različni volilni sistemi (Grad 1996, 225).

Naša ureditev lokalnih volitev pozna večinski in proporcionalni sistem, pri čemer prevladuje uporaba proporcionalnega sistema, saj je večinski sistem uveljavljen le v zelo majhnih občinah (Grad 1998, 153). Vsak sistem ima določene prednosti in slabosti. Tako večinski sistem omogoča stabilnost in kontinuiteto delovanja predstavniškega telesa skozi celotno mandatno obdobje, ter omogoča tesno povezanost med volivci in izvoljenimi. Slabost večinskega sistema na lokalni ravni pravzaprav izhaja iz njegove prednosti. Ker se volivci v lokalni skupnosti večinoma odločajo na podlagi personalnega dejavnika, torej poznavanja kandidata in se ne odločajo o političnih strankah, to lahko privede do delitve mandatnih sedežev, ki niso dovolj v skladu z volilnimi rezultati. Proporcionalni sistem pa zagotavlja sorazmerno porazdelitev sedežev v občinskih svetih in svetih krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti, ki je skladna z volilnim izidom ter omogoča zastopanost političnih stališč v lokalni skupnosti. To lastnost proporcionalnega sistema štejemo kot prednost tega volilnega sistema. Njegova slabost pa je, da povzroča nestabilnost v delovanju predstavniškega telesa in ne povezuje volivcev in izvoljenih predstavnikov (Grad 1996, 226).

Izbira volilnega sistema je za volitve v občinske svete določena s pomočjo kriterija in ta je število članov, ki sestavljajo občinski svet. Če občinski svet šteje manj kot 12 članov, kandidati se volijo po večinskem načelu, pri čemer je 7 najmanjše in 45 največje možno število članov občinskega sveta (Grad v Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije 2010, 33-34). V tem primeru se v občini oblikujejo volilne enote, če pa občinski svet ne sestavlja več kot sedem članov, se lahko vsi člani volijo v občini, ki predstavlja eno volilno enoto. Volilne enote oblikujejo tako, da posameznega člana občinskega sveta izvolijo na približno enako število prebivalcev. Volilne enote so oblikovane tako, da obsegajo eno ali več naselij. V primeru, da je občina razdeljena na ožje dele, torej

krajevne, vaške in četrtne skupnosti, obsega volilna enota eno ali več takšnih skupnosti. V tem volilnem sistemu se v vsaki volilni enoti voli en član občinskega sveta, vendar se lahko zaradi smotrnosti razporeditve volilnih enot v eni volilni enoti voli več članov, a največ trije (Toplak 2000, 108).

V primeru, ko občinski svet šteje 12 ali več članov se uporablja proporcionalni volilni sistem. Takrat se glasuje o listah kandidatov v vsaki volilni enoti, pri čemer lahko volivec glasuje samo za eno listo kandidatov. V tem volilnem sistemu je omogočeno tudi preferenčno glasovanje, da volivec na glasovnici označi kandidata izmed liste, za katero je glasoval in mu s tem daje prednost pri izvolitvi. To posledično pomeni, da proporcionalni sistem omogoča personalizacijo volitev na lokalni ravni, saj je glasovanje s preferenčnimi glasovi edina oblika personalizacije volitev (Toplak 2000, 108-109).

Na podlagi zgoraj zapisanega v povezavi z izbiro volilnega sistema za volitve v občinske svete, lahko ugotovim, da je v naši ureditvi sistem državnih volitev v svoji osnovi prenesen na lokalno raven. To velja tako glede načina razdeljevanja mandatov kot tudi glede volilnega postopka (Grad 1998, 156).

5.3 VOLITVE SVETOV KRAJEVNIH, VAŠKIH IN ČETRTHNIH SKUPNOSTI

Zakon o lokalnih volitvah opredeljuje tudi volitve v svete krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti. Zakon sicer ureja le nekatera vprašanja povezana z volitvami, za preostala vprašanja pa se smiselno uporablja ureditev volitev v občinske svete, saj gre za zelo podobno naravo volitev (Grad 1998, 188).

Člane svetov krajevnih in vaških skupnosti se v naši ureditvi voli po večinskem sistemu, ne glede na njihovo število. Ravno nasprotno pa je določeno za volitve v svete četrtnih skupnosti, kjer se člani volijo po večinskem sistemu ali po proporcionalnem, če svet šteje 12 ali več članov. V primeru, ko svet krajevne, vaške in četrtne skupnosti šteje 7 ali manj članov, se lahko vsi člani volijo v eni volilni enoti. Če pa svet šteje 8 ali več članov pa se volitve izvedejo po volilnih enotah, kjer se v vsaki volilni enoti lahko izvoli največ tri člane sveta. Prav tako kot pri volitvah v občinski svet morajo biti za volitve v svete

krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti volilne enote oblikovane tako, da se en član sveta voli na približno enako število prebivalcev (Toplak 2000, 109-110).

Zakon določa tudi časovni okvir izvedbe volitev v svete ožjih delov občine. Le te se morajo izvesti istočasno kot redne volitve v občinske svete, saj je to pomembno zaradi povezanosti delovanja občine kot celote s temi skupnostmi. Prav tako najdemo razlog v ekonomičnosti volilnega postopka, tako z organizacijskega kot finančnega vidika. Mandatno dobo takšnega sveta zakon neposredno ne opredeljuje, kljub temu pa temelji na zahtevi po istočasnosti volitev, torej praviloma traja štiri leta. Volitve v svete ožjih delov občine razpiše župan, če pa se krajevna, vaška in četrtna skupnost ustanovi po rednih volitvah, se prve volitve v te svete izpeljejo po določbah zakona in predčasnih volitvah v občinski svet. Organizacija in potek volitev prav tako sovpada z organizacijo in potekom volitev v občinske svete (Grad 1998, 189).

6 ANALIZA VOLITEV V OBČINSKI SVET IN SVET KRAJEVNIH SKUPNOSTI V OBČINI SLOVENSKE KONJICE V MANDATNEM OBDOBJU 2006-2010 IN 2010-2014

6.1 OBČINSKI SVET

V tretjem poglavju Statuta Občine Slovenske Konjice je zapisano, da so organi občine občinski svet, župan in nadzorni odbor, pri čemer so člani občinskega sveta občinski funkcionarji. V skladu s Statutom je občinski svet najvišji organ odločanja in ima pristojnosti v zadevah, ki se nanašajo na pravice in dolžnosti občine (Občinski svet občine Slovenske Konjice 2007, 3.pogl.).

Občinski svet občine Slovenske Konjice se voli po proporcionalnem volilnem sistemu in ga sestavlja 23 članov, katere volijo volivci, ki imajo v občini Slovenske Konjice stalno prebivališče. O samem oblikovanju volilnih enot za te volitve odloča občinski svet, ki jih v skladu z zakonom določi z odlokom. Volitve članov občinskega sveta se opravijo v skladu z Zakonom o lokalnih volitvah, na podlagi splošne, enake volilne pravice z neposrednim in tajnim glasovanjem. Statut občine določa tudi, da se občinski svet konstituira na prvi seji, kjer mora biti potrjenih več kot polovica mandatov članov občinskega sveta, katero skliče župan najkasneje v dvajsetih dneh po izvolitvi. Mandat članov občinskega sveta traja štiri leta in se začne s potekom mandata prejšnjih članov občinskega sveta ter se konča z prvo sejo novoizvoljenega občinskega sveta (Občinski svet občine Slovenske Konjice 2007, 3.pogl.).

6.2 OŽJI DELI OBČINE

Statut določa tudi, da ima občina ustanovljenih 16 ožjih delov občine, to so krajevne skupnosti, ki obsegajo eno ali več naselij. Krajevne skupnosti so ustanovljene zaradi zadovoljevanja kolektivnih potreb občanov občine na točno določenem ozemlju in so tako del občine v teritorialnem, funkcionalnem, organizacijskem, pravnem in premoženjsko-finančnem smislu. Krajevno skupnost ustanovi, spremeni ali ukine občinski svet s statutom, pri čemer se mora najprej ugotoviti volja prebivalcev s pomočjo referendumov. Krajevna skupnost pa je oseba javnega prava, ki opravlja naloge

samostojno in v skladu s Statutom. Vsaka krajevna skupnost ima določeno ime in točno določena naselja katerih teritorij zajema in so zaradi preglednosti zapisane v tabeli, ki se nahaja v prilogi A (Občinski svet občine Slovenske Konjice 2007, 4.pogl.).

58. člen Statuta določa, da je organ krajevne skupnosti svet, ki ga volijo prebivalci s stalnim prebivališčem na območju krajevne skupnosti in se voli po večinskem sistemu, kot zapoveduje zakon. Volitve v svete krajevnih skupnosti v skladu s Statutom razpiše župan, ki skliče tudi prvo sejo, najkasneje dvajset dni po izvolitvi članov. Število članov sveta skupaj z razporeditvijo volilnih enot določi občinski svet z odlokom. Svet krajevne skupnosti je konstituiran, ko so potrjeni mandati več kot polovici članov. Člani sveta izmed sebe izvolijo tudi predsednika in podpredsednika sveta krajevne skupnosti, ki ga predlaga predsednik. Mandat se članom sveta krajevne skupnosti začne in konča istočasno kot mandat članom občinskega sveta. Sama funkcija člana sveta krajevne skupnosti je častna (Občinski svet občine Slovenske Konjice 2007, 4.pogl.).

Odlok o določitvi volilnih enot za volitve članov svetov krajevnih skupnosti na območju občine Slovenske Konjice določa število članov sveta krajevne skupnosti in število volilnih enot v posamezni krajevne skupnosti. Sveti krajevnih skupnosti imajo tako različno število članov, ki se giblje od pet do enajst članov. Samo število članov je odvisno od števila prebivalcev v posamezni krajevni skupnosti. Odlok določa, da sestavlja svete krajevnih skupnosti naslednje število članov:

- krajevna skupnost Bezina: 7 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Vešenik-Brdo: 5 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Dobrava-Gabrovlje: 5 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Konjiška vas: 5 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Polene: 5 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Sojek-Kamna Gora: 5 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Špitalič: 5 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Zeče: 7 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Draža vas: 5 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Žiče: 7 članov, ki se volijo v eni volilni enoti

- krajevna skupnost Jernej: 7 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Zbelovo: 7 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Spodnje Grušovje: 5 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Tepanje: 7 članov, ki se volijo v eni volilni enoti
- krajevna skupnost Slovenske Konjice: skupno 11 članov, ki se volijo v štirih volilnih enotah (1. volilna enota: 2 člana, 2. volilna enota: 1 član, 3. volilna enota: 7 članov, 4. volilna enota: 1 član)
- krajevna skupnost Loče: skupno 7 članov, ki se volijo v petih volilnih enotah (1. volilna enota: 1 član, 2. volilna enota: 2 člana, 3. volilna enota: 1 član, 4. volilna enota: 1 član, 5. volilna enota: 2 člana) (Občinski svet občine Slovenske Konjice 1995, 3.-18.čl.).

6.3 PRIMERJAVA RAZDELITVE MANDATOV V OBČINSKEM SVETU IN SVETIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI V MANDATNEM OBDOBJU 2006-2010

Primerjavo razdelitve mandatov v občinskem svetu in svetih krajevnih skupnosti v občini Slovenske Konjice sem opravila po dveh zastavljenih kriterijih, to sta spol in strankarska struktura. Ta dva kriterija sta se mi zdela smiselna zaradi same teoretične podlage, dostopnosti podatkov in nenazadnje preverljivosti podatkov. Sestavo občinskega sveta in svetov krajevnih skupnosti sem na podlagi zastavljenih kriterijev analizirala v dveh časovnih obdobjih. Zaradi dostopnosti in aktualnosti podatkov sem izbrala zadnje lokalne volitve leta 2010 in lokalne volitve leta 2006. Primerjava v dveh časovnih točkah s pomočjo zastavljenih kriterijev mi je omogočila podrobnejši vpogled v sestavo predstavniških teles na lokalni ravni ter bolj verodostojne rezultate opravljene analize v diplomski nalogi.

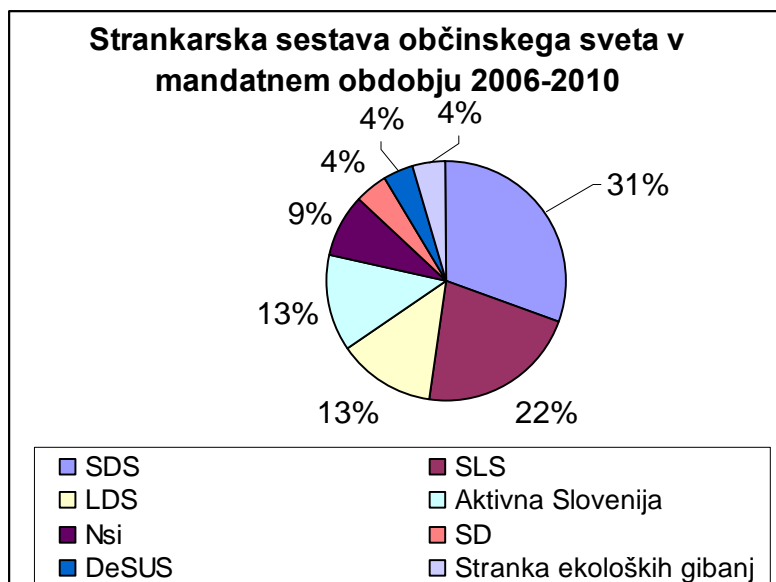
6.3.1 VOLITVE V OBČINSKI SVET

Občinski svet občine Slovenske Konjice, kot sem že zapisala, sestavlja 23 članov, ki so izvoljeni na lokalnih volitvah. Torej predstavlja 23 mandatov 100% vseh mandatov, ki se na volitvah porazdelijo med izvoljene člane, ki so kandidirali v imenu političnih strank in med izvoljene nestrankarske kandidate. Strankarska struktura, ki pri tem nastane je kot že

rečeno moj prvi kriterij s katerim bo opravila primerjavo med občinskim svetom in sveti krajevnih skupnosti.

Analiza lokalnih volitev leta 2006 je pokazala, da je bilo 23 mandatov občinskega sveta občine Slovenske Konjice porazdeljeno med osem političnih strank pri čemer so bile vse politične stranke razen Aktivne Slovenije in Stranke ekoloških gibanj, parlamentarne stranke v obdobju 2004-2008 (Ministrstvo za javno upravo 2006). Strankarsko sestavo, ki je pri tem nastala prikazuje spodnji graf.

Graf 6.1: Sestava občinskega sveta glede na odstotek števila mandatov, ki so jih pridobile posamezne politične stranke

Vir: Ministrstvo za javno upravo (2006).

Analiza volitev občinskega sveta v mandatnem obdobju 2006-2010 je pokazala, da je Slovenska demokratska stranka (SDS) zasedla sedem mandatov v občinskem svetu, kar predstavlja 31% vseh mandatov. Nato je sledila Slovenska ljudska stranka (SLS), ki je zasedla pet mandatov, kar pomeni 22% vseh mandatov. Liberalna demokracija Slovenije (LDS) in Aktivna Slovenija sta imele vsaka po tri člane v občinskem svetu, kar pomeni, da vsaki izmed njiju pripada 13% vseh mandatov. Nova Slovenija-Krščanska ljudska stranka (NSi) je zasedla dva mandata, to je 9% vseh mandatov. Po eden mandat, torej 4%

vseh mandatov, so na volitvah leta 2006 zasedle naslednje stranke: Socialni demokrati (SD), Stranka ekoloških gibanj in Demokratična stranka upokoencev Slovenije (DeSUS) (Ministrstvo za javno upravo 2006).

Drugi zastavljeni kriterij pa je spolna sestava občinskega sveta. Analiza lokalnih volitev leta 2006 je pokazala naslednje rezultate. Kljub temu, da se voli občinski svet občine Slovenske Konjice po proporcionalnem volilnem sistemu, ki je v primerjavi z večinskim volilnim sistemom bolj prijazen do žensk in drugih političnih manjšin, so bile občinske svetnice v mandatnem obdobju 2006-2010 v manjšini (glej graf 6.2).

Graf 6.2: Spolna sestava občinskega sveta

Vir: Občina Slovenske Konjice (2006).

V mandatnem obdobju 2006-2010 so večino mandatov zasedali pripadniki moškega spola in to kar 20 mandatov od skupnih 23. To pomeni, da so moški pridobili kar 87% vseh mandatov v občinskem svetu. Ženske so v tem mandatu zasedale le 13% vseh mandatov, kar pomeni, da je občina Slovenske Konjice imela le tri občinske svetnice (Občina Slovenske Konjice 2006).

6.3.2 VOLITVE V SVETE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Občina Slovenske Konjice ima 16 svetov krajevnih skupnosti, katerih člane volijo občani po večinskem volilnem sistemu. Zaradi večje preglednosti sem podatke o strankarski strukturi svetov krajevnih skupnosti zbrala v spodnji tabeli, kjer sem zapisala število mandatov, ki so jih v posameznih svetih krajevnih skupnosti pridobile politične stranke in nestranski kandidati, ki so jih predlagali predlagatelji in skupine volivcev.

Tabela 6.1: Število mandatov, ki so jih pridobile politične stranke v posameznih svetih krajevne skupnosti

KRAJEVNA SKUPNOST	ŠTEVILO MANDATOV, KI SO JIH PRIDOBILE POLITIČNE STRANKE/PREDLAGATELJI
Krajevna skupnost Bezina	SDS: 3, SLS: 2, Aktivna Slovenija: 1 Jelka Laznik in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Dobrava-Gabrovlje	SLS: 3, SD: 1, SDS: 1
Krajevna skupnost Draža vas	SLS: 3, SDS 2
Krajevna skupnost Jernej	SLS: 3, SDS: 3, Jožica Bobik in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Konjiška vas	SLS: 2, SDS: 2 Dušan Leskovar in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Loče	LDS: 1, SLS: 4, SDS: 2
Krajevna skupnost Polene	Fink Anton in skupina volivcev: 4 Fijavž Stanislav in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Slovenske Konjice	SLS: 4, LDS: 5, SD:1, Aktivna Slovenija: 1
Krajevna skupnost Sojek-Kamna Gora	SDS: 5
Krajevna skupnost Spodnje Grušovje	SLS: 1, SDS: 1 Milan Kop in skupina volivcev: 2, Anton Polegek in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Špitalič	SDS: 3, SLS: 2
Krajevna skupnost Tepanje	SDS: 3, SLS: 3, NSi: 1
Krajevna skupnost Vešenik-Brdo	SLS: 1, SDS: 1, Aktivna Slovenija: 1, Andrej Vrbnjak in skupina volivcev: 2

Krajevna skupnost Zbelovo	SDS: 4, SLS: 2, DeSUS: 1
Krajevna skupnost Zeče	SDS: 2, Iztok Slokar in skupina volivcev: 4, Slavko Gošnik in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Žiče	SDS: 3, SLS: 1, NSi: 1, Andreja Kavs in skupina volivcev: 1, Anton Zabukovšek in skupina volivcev: 1

Vir: Ministrstvo za javno upravo (2006).

Analiza je pokazala, da je v osmih svetih krajevnih skupnosti izvoljen vsaj eden član, ki je kandidiral na kandidatni listi določenega predlagatelja in skupine volivcev. V preostalih osmih od skupno šestnajstih krajevnih skupnosti so mandate v svetih pridobili samo člani, ki so kandidirali v imenu politične stranke. Tako so v svetu krajevne skupnosti Slovenske Konjice pridobile mandate naslednje stranke. Liberalna demokracija Slovenije (LDS) je pridobila pet mandatov, Slovenska ljudska stranka (SLS) štiri mandate, Socialni demokrati (SD) so dobili en mandat, prav tako en mandat je pridobila Aktivna Slovenija, ki je nastopala tudi v boju za vstop v parlament na državnozborskih volitvah leta 2004. V svetu krajevne skupnosti Loče so si mandate razdelile Liberalna demokracija Slovenije (LDS), ki je imela en mandat, Slovenska ljudska stranka (SLS) štiri mandate, Slovenska demokratska stranka (SDS) je imela dva mandata. Svet krajevne skupnosti Zbelovo, kjer tudi mandata ni pridobil noben nestrankarski kandidat, so sestavljale Slovenska demokratska stranka (SDS) s štirimi mandati, Slovenska ljudska stranka (SLS) z dvema mandatoma in Demokratična stranka upokojencev Slovenije (DeSUS) z enim mandatom. Svet krajevne skupnosti Tepanje so sestavljale tri stranke, to so Slovenska demokratska stranka (SDS) s tremi mandati, prav tako s tremi mandati je sledila Slovenska ljudska stranka (SLS) ter Nova Slovenija-krščanska ljudska stranka (NSi), ki je pridobila en mandat. Svet krajevne skupnosti Draža vas sta sestavljali dve stranki, to sta Slovenska ljudska stranka (SLS), ki je pridobila 3 mandate in Slovenska demokratska stranka (SDS) z dvema mandatoma. V svetu krajevne skupnosti Dobrava-Gabrovlje sta po en mandat pridobili Slovenska demokratska stranka (SDS) in Socialni demokrati (SD), Slovenska ljudska stranka (SLS) pa je pridobila 3 mandate. Svet krajevne skupnosti Špitalič sta sestavljali Slovenska demokratska stranka (SDS) s tremi

mandati in Slovenska ljudska stranka (SLS) z dvema mandatoma. Poseben primer na volitvah leta 2006 je bila krajevna skupnost Sojek-Kamna Gora, kjer je svet krajevne skupnosti sestavljalo 5 članov, ki so vsi kandidirali na listi Socialne demokratske stranke (SDS) (Ministrstvo za javno upravo 2006).

Polovica krajevnih skupnosti pa je imela v svetu krajevne skupnosti enega člana ali več, ki so bili nestranski kandidati in so nastopali na listi predlagateljev in skupine volivcev. Katere so te skupnosti in koliko je takšnih članov je prikazano v zgornji tabeli. Kot posebnost bi izpostavila svet krajevne skupnosti Polene, kjer je bilo vseh 5 članov sveta izvoljenih iz dveh list predlagateljev in skupine volivcev in noben član ni bil kandidat politične stranke (Ministrstvo za javno upravo 2006).

Politične stranke, ki so v tem mandatnem obdobju sestavljale občinski svet so prisotne tudi v petnajstih od skupno šestnajstih svetih krajevnih skupnosti. Prav tako imajo te stranke večino mandatov v trinajstih od skupno šestnajstih svetih krajevnih skupnosti v občini Slovenske Konjice (Ministrstvo za javno upravo 2006).

Drugi kriterij po katerem sem analizirala sestavo svetov krajevnih skupnosti je bil spol članov. Spodnja tabela tako predstavlja število članov posameznih svetov krajevnih skupnosti glede na spol.

Tabela 6.2: Sestava svetov krajevnih skupnosti glede na spol članov

KRAJEVNA SKUPNOST	ŠTEVILO ČLANOV SVETOV KRAJEVNIH SKUPNOSTI GLEDE NA SPOL
Krajevna skupnost Bezina	moški: 7 (100%) ženske: 0 (0%)
Krajevna skupnost Dobrava-Gabrovlje	moški: 3 (60%) ženske: 2 (40%)
Krajevna skupnost Draža vas	moški: 4 (80%) ženske: 1 (20%)
Krajevna skupnost Jernej	moški: 6 (86%) ženske: 1 (14%)
Krajevna skupnost Konjiška vas	moški: 5 (100%) ženske: 0 (0%)
Krajevna skupnost Loče	moški: 7 (100%) ženske: 0 (0%)
Krajevna skupnost Polene	moški: 3 (60%) ženske: 2 (40%)
Krajevna skupnost Slovenske Konjice	moški: 9 (82%) ženske: 2 (18%)

Krajevna skupnost Sojek-Kamna Gora	moški: 4 (80%)	ženske: 1 (20%)
Krajevna skupnost Spodnje Grušovje	moški: 4 (80%)	ženske: 1 (20%)
Krajevna skupnost Špitalič	moški: 5 (100%)	ženske: 0 (0%)
Krajevna skupnost Tepanje	moški: 7 (100%)	ženske: 0 (0%)
Krajevna skupnost Vešenik-Brdo	moški: 4 (80%)	ženske: 1 (20%)
Krajevna skupnost Zbelovo	moški: 6 (86%)	ženske: 1 (14%)
Krajevna skupnost Zeče	moški: 7 (100%)	ženske: 0 (0%)
Krajevna skupnost Žiče	moški: 6 (86%)	ženske: 1 (14%)

Vir: Ministrstvo za javno upravo (2006).

V primerjavi z občinskim svetom je sestava svetov krajevne skupnosti, glede na spol članov zelo podobna. Ženske so v vseh 16 svetih krajevnih skupnosti v manjšini, tako kot v občinskem svetu. Najmanjša razlika med spoloma v mandatih, ki so jih zasedali v mandatnem obdobju 2006-2010 je v krajevni skupnosti Dobrava-Gabrovlje, kjer so od skupnih petih članov sveta krajevne skupnosti trije moški in dve ženski, kar pomeni, da imajo moški 60% vseh mandatov, ženske pa 40% vseh mandatov. In v svetu krajevne skupnosti Polene, kjer so od skupnih petih članov trije moški, ti zasedajo 60% vseh mandatov in dve ženske, ki zasedajo 40% vseh mandatov. V vseh preostalih svetih je razlika med številom članic in članov večja. Največja razlika v številu mandatov, ki so jih pridobili moški in številom mandatov, ki so jih pridobile ženske je v svetu krajevne skupnosti Bezina, kjer so vsi od skupno sedmih članov sveta, moški in tako zasedajo 100% vseh mandatov. Prav tako vse mandate zasedajo moški v svetih krajevne skupnosti Konjiška vas, Loče, Špitalič, Tepanje in Zeče (Ministrstvo za javno upravo 2006).

6.3.3 PRIMERJAVA RAZDELITVE MANDATOV V OBČINSKI SVET IN SVETE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Sveti krajevnih skupnosti imajo različno število članov, kar se vidi tudi v različni strankarski strukturi posameznih svetov krajevnih skupnosti. V primerjavi s sestavo občinskega sveta je razvidno, da so mandate v svete krajevnih skupnosti pridobile stranke, ki so dobile mandate tudi v občinskem svetu. Izjema je stranka ekoloških gibanj, ki je pridobila 4% vseh mandatov v občinskem svetu, v svetih krajevne skupnosti pa ni zasedla nobenega mandata. Strankarska sestava svetov krajevnih skupnosti v tem

mandatnem obdobju odseva sestavo občinskega sveta, saj v petnajstih svetih krajevnih skupnosti najdemo stranke, ki so pridobile mandate v občinskem svetu in kar v trinajstih svetih krajevnih skupnosti zasedajo te stranke večino mandatov. Glavna razlika med sestavo občinskega sveta in svetov krajevnih skupnosti so nestranski kandidati, katere so predlagali predlagatelji in skupine volivcev in so v večji meri izvoljivi v svete krajevnih skupnosti kot v občinski svet, kjer na volitvah leta 2006 ni bil izvoljen noben nestranski kandidat (Ministrstvo za javno upravo 2006).

Primerjava razdelitve mandatov v občinskem svetu in svetih krajevnih skupnosti je pokazala, da so ženske tako v občinskem svetu kot tudi posameznih svetih krajevnih skupnosti v manjšini. Največja razlika med številom sedežev, ki jih zasedajo moški in številom sedežev, ki jih zasedajo ženske v svetih krajevnih skupnosti je skoraj enaka razdelitvi mandatov po spolu članov v občinskem svetu. Tukaj je od skupno 23 članov bilo 20 moških, kar pomeni 87% vseh mandatov so zastopali moški ter so bile samo tri občinske svetnice, ki so zastopale le 13% vseh mandatov. Kar v večini svetih krajevnih skupnosti je bila razdelitev mandatov zelo podobna. Največja razlika se je pokazala v šestih svetih krajevnih skupnosti, kjer ni bila izvoljena nobena ženska kandidatka in so moški zasedali vsa mesta v posameznih svetih krajevnih skupnosti. V ostalih svetih krajevnih skupnosti so bile razlike manjše, vendar so ženske ostajale povsod v manjšini. Tudi spolna sestava svetov krajevnih skupnosti v tem mandatnem obdobju odseva spolno sestavo občinskega sveta (Občina Slovenske Konjice 2006).

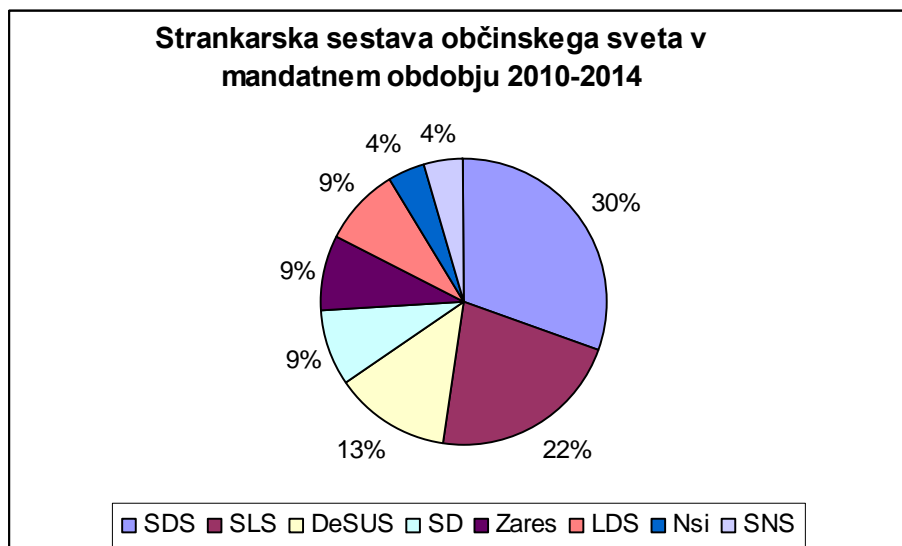
6.4 PRIMERJAVA RAZDELITVE MANDATOV V OBČINSKEM SVETU IN SVETIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI V MANDATNEM OBDOBJU 2010-2014

Primerjavo razdelitve mandatov v tekočem mandatnem obdobju sem naredila po enakih kriterijih, kot za mandatno obdobje 2006-2010.

6.4.1 VOLITVE V OBČINSKI SVET

Na zadnjih lokalnih volitvah leta 2010 se je prav tako volilo 23 članov občinskega sveta po proporcionalnem volilnem sistemu, kot na volitvah leta 2006. Stranke, ki so dobile mandate na zadnjih volitvah v občinski svet in njihovo število prikazuje spodnji graf.

Graf 6.3: Sestava občinskega sveta glede na odstotek števila mandatov, ki so jih pridobile posamezne politične stranke

Vir: Ministrstvo za javno upravo (2010).

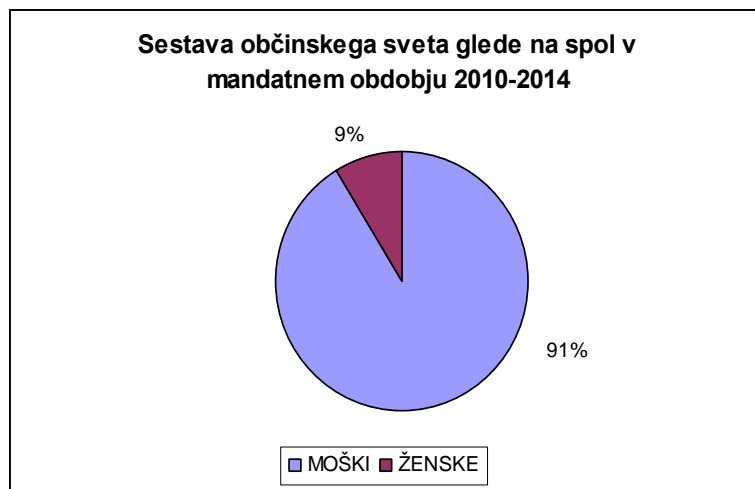
Analiza zadnjih lokalnih volitev je pokazala, da so mandat v občinskem svetu dobile skoraj vse stranke, ki so sestavljale občinski svet v mandatnem obdobju 2006-2010. Razlika je samo v dveh strankah in sicer Aktivne Slovenije in Stranke ekoloških gibanj, ki sta sestavljale občinski svet v prejšnjem mandatnem obdobju, v mandatnem obdobju 2010-2014 ni v občinskem svetu občine. Mandate sta v tekočem občinskem svetu pridobili dve drugi stranki, ki sta bili v obdobju 2008-2011 tudi parlamentarni stranki. To sta Slovenska nacionalna stranka (SNS) in Zares-Nova politika. Vse stranke razen Nove Slovenije-krščanska ljudska stranka (NSi), ki sestavljajo občinski svet v tem mandatnem obdobju, so bile parlamentarne stranke v mandatnem obdobju 2008-2011 (Ministrstvo za javno upravo 2010).

Mandate v občinskem svetu so tako dobile Slovenska demokratska stranka (SDS), ki je dobila sedem mandatov, kar je 30% vseh mandatov v občinskem svetu. V primerjavi z lokalnimi volitvami leta 2006 je ta stranka obdržala enako število mandatov, kljub temu, da v leta 2010 ni bila vladna stranka. Slovenska ljudska stranka (SLS) je v tem

mandatnem obdobju pridobila pet mandatov, kar je 22% vseh mandatov. V primerjavi s prejšnjim mandatnim obdobjem je prav tako obdržala število mandatov v občinskem svetu. DeSUS pa je na zadnjih lokalnih volitvah dobil tri mandate, kar je 13% vseh mandatov in je svoj uspeh izboljšal od lokalnih volitev iz leta 2006, ko je pridobil samo eden mandat. Socialni demokrati (SD), Zares-Nova politika in Liberalna demokracija Slovenije (LDS) so pridobili vsak po dva mandata v občinskem svetu, kar pomeni, da je vsaka stranka pridobila 9% vseh mandatov. En mandat sta pridobili tudi Slovenska nacionalna stranka (SNS) in Nova Slovenija-krščanska ljudska stranka (NSi), kar predstavlja za vsako stranko 4% vseh mandatov v občinskem svetu občine Slovenske Konjice (Ministrstvo za javno upravo 2010).

Analiza razdelitve mandatov v občinskem svetu po drugem zastavljenem kriteriju-spol je v mandatnem obdobju 2010-2014 pokazala, tako kot v mandatnem obdobju 2006-2010, da so ženske v manjšini, saj sta v tem mandatnem obdobju samo dve občinski svetnici.

Graf 6.4: Spolna sestava občinskega sveta

Vir: Občina Slovenske Konjice (2010a).

V primerjavi s številom žensk v občinskem svetu v mandatnem obdobju 2006-2010, ko so bile tri občinske svetnice, je število žensk v tem mandatu še dodatno upadlo. Leta 2010 sta bile izvoljeni dve ženski v občinski svet, kar pomeni, da ženske zasedajo 9% vseh mandatov v občinskem svetu. Kar 91% vseh mandatov pa v tekočem mandatnem

obdobju zasedajo moški, kar je za 4% več kot v prejšnjem mandatnem obdobju (Občina Slovenske Konjice 2010a).

6.4.2 VOLITVE V SVETE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Volitve članov svetov krajevnih skupnosti za mandatno obdobje 2010-2014 so pokazale, da sestavo svetov tvorijo skoraj vse stranke, ki so sestavljale svete krajevnih skupnosti v mandatnem obdobju 2006-2010. Tako kot v prejšnjem mandatnem obdobju prevladujeta stranki SDS in SLS, ki se pojavljata v večini svetov krajevnih skupnosti (Ministrstvo za javno upravo 2010). Posamezne strankarske sestave svetov krajevnih skupnosti so prikazane v spodnji tabeli, kjer so zapisani tudi izvoljeno število nestranskih članov svetov, ki so bili predlagani s strani predlagateljev in skupine volivcev.

Tabela 6.3: Število mandatov, ki so jih pridobile politične stranke v posameznih svetih krajevne skupnosti

KRAJEVNA SKUPNOST	ŠTEVILO MANDATOV, KI SO JIH PRIDOBILE POLITIČNE STRANKE/PREDLAGATELJI
Krajevna skupnost Bezina	SDS: 4, SLS: 2, Jelka Laznik in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Dobrava-Gabrovlje	SLS: 3, SD: 1, SDS: 1
Krajevna skupnost Draža vas	SLS: 4, SDS 1
Krajevna skupnost Jernej	SLS: 2, SDS: 2, Lista za občino Loče: 1, Milena Leskovar in skupina volivcev: 1, Marija Lažeta in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Konjiška vas	SLS: 1, SDS: 3, Milan Valentinč in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Loče	LDS: 2, SLS: 4, Lista za občino Loče: 1
Krajevna skupnost Polene	Jožef Vipotnik in skupina volivcev: 3 Peter Štabej in skupina volivcev: 2
Krajevna skupnost Slovenske Konjice	SLS: 4, DeSUS: 4, LDS: 1, SD:1, Viljem Bezenšek in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Sojek-Kamna Gora	SDS: 5
Krajevna skupnost Spodnje Grušovje	SLS: 1,

	Milan Kop in skupina volivcev: 3, Slavko Kočnik in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Špitalič	SDS: 3, SLS: 2
Krajevna skupnost Tepanje	SDS: 4, SLS: 3
Krajevna skupnost Vešenik-Brdo	SDS: 2, Martin Sovinc in skupina volivcev: 3
Krajevna skupnost Zbelovo	SDS: 2, SLS: 2, DeSUS: 1 Darko Zabukovšek in skupina volivcev: 2
Krajevna skupnost Zeče	Marjan Šibanc in skupina volivcev: 6, Pavel Ungar in skupina volivcev: 1
Krajevna skupnost Žiče	SDS: 2, SLS: 1, LDS: 1, DeSUS: 1 Lista za občino Loče: 1, Anton Zabukovšek in skupina volivcev: 1

Vir: Ministrstvo za javno upravo (2010).

Svete krajevnih skupnosti v tekočem mandatnem obdobju sestavlja več članov, ki so na volitvah nastopali kot kandidati list ali predlagatelj in skupine volivcev. Enega ali več takšnih članov najdemo kar v enajstih svetih krajevnih skupnosti, kar je več kot v mandatnem obdobju 2006-2010. V prejšnjem mandatnem obdobju sem kot posebnost izpostavila svet krajevnih skupnosti Polene, kjer je bilo vseh pet članov sveta nestranskih in so bili postavljeni na kandidatno listo s pomočjo predlagatelja in skupine volivcev. V tem mandatnem obdobju prav tako sestavljajo svet krajevnih skupnosti nestranskih kandidati. Prav tako so bili, na volitvah leta 2010, vsi člani sveta krajevnih skupnosti Zeče nestranskih kandidati.

Sveti krajevnih skupnosti, ki so sestavljeni samo iz članov, ki so na volitvah nastopali za določeno stranko pa se je zmanjšalo iz osem na pet krajevnih skupnosti. Takšne člane najdemo v svetu krajevnih skupnosti Dobrava-Gabrovlje, kjer imajo po en mandat Socialni demokrati (SD) in Slovenska demokratska stranka (SDS) ter tri mandate Slovenska ljudska stranka (SLS). Svet krajevnih skupnosti Draža vas sestavljata dve stranki. Slovenska ljudska stranka (SLS) ima štiri mandate in Slovenska demokratska stranka (SDS) zaseda en mandat v svetu. Krajevna skupnost Sojek-Kamna Gora, ki je bila v mandatnem obdobju 2006-2010 sestavljena iz samo ene stranke, ki je zasedala vse

mandate v svetu, je tudi v tem mandatnem obdobju ostala nespremenjena. Slovenska demokratska stranka (SDS) je tako tudi v tekočem mandatu zasedla vseh pet mandatov v svetu krajevne skupnosti. V tem mandatnem obdobju sveta krajevne skupnosti Špitalič in Tepanje sestavljata dve stranki. V prvem primeru ima Slovenska demokratska stranka (SDS) 3 mandate, dva mandata pa je pridobila Slovenska ljudska stranka (SLS). V svetu krajevne skupnosti Tepanje pa je Slovenska demokratska stranka (SDS) pridobila štiri mandate, Slovenska ljudska stranka pa tri mandate (Ministrstvo za javno upravo 2010).

Kljub temu stranke, ki sestavljajo občinski svet najdemo v štirinajstih od skupno šestnajstih svetih krajevnih skupnosti. To število se je sicer v primerjavi z mandatnim obdobjem 2006-2010 zmanjšalo za en svet krajevne skupnosti, vendar sveti krajevnih skupnosti v mandatnem obdobju 2010-2014 še vedno odsevajo strankarsko sestavo občinskega sveta. Prav tako imajo stranke, ki imajo mandate v občinskem svetu tudi večino mandatov v dvanajstih od skupno šestnajstih svetih krajevne skupnosti (Ministrstvo za javno upravo 2010).

Sestava svetov krajevnih skupnosti glede na spol je v tem mandatnem obdobju podobna sestavi iz leta 2006. Ženske so v 15 od 16 svetov krajevnih skupnosti v manjšini, prav tako najdemo svete, kjer v njihovi sestavi ni nobene ženske. Spodnja tabela prikazuje posamezne krajevne skupnosti in število mandatov, ki so jih pridobili moški in ženske, ter odstotki vseh sedežev v posameznih svetih, ki jih zasedajo.

Tabela 6.4: Sestava svetov krajevnih skupnosti glede na spol članov

KRAJEVNA SKUPNOST	ŠTEVILO ČLANOV SVETOV KRAJEVNIH SKUPNOSTI GLEDE NA SPOL
Krajevna skupnost Bezina	moški: 5 (71%) ženske: 2 (29%)
Krajevna skupnost Dobrava-Gabrovlje	moški: 3 (60%) ženske: 2 (40%)
Krajevna skupnost Draža vas	moški: 3 (60%) ženske: 2 (40%)
Krajevna skupnost Jernej	moški: 6 (86%) ženske: 1 (14%)
Krajevna skupnost Konjiška vas	moški: 4 (80%) ženske: 1 (20%)
Krajevna skupnost Loče	moški: 7 (100%) ženske: 0 (0%)
Krajevna skupnost Polene	moški: 3 (60%) ženske: 2 (40%)

Krajevna skupnost Slovenske Konjice	moški: 9 (82%)	ženske: 2 (18%)
Krajevna skupnost Sojek-Kamna Gora	moški: 3 (60%)	ženske: 2 (40%)
Krajevna skupnost Spodnje Grušovje	moški: 2 (40%)	ženske: 3 (60%)
Krajevna skupnost Špitalič	moški: 5 (100%)	ženske: 0 (0%)
Krajevna skupnost Tepanje	moški: 6 (86%)	ženske: 1 (14%)
Krajevna skupnost Vešenik-Brdo	moški: 3 (60%)	ženske: 2 (40%)
Krajevna skupnost Zbelovo	moški: 6 (86%)	ženske: 1 (14%)
Krajevna skupnost Zeče	moški: 5 (71%)	ženske: 2 (29%)
Krajevna skupnost Žiče	moški: 6 (86%)	ženske: 1 (14%)

Vir: Občina Slovenske Konjice (2010b).

V primerjavi z volitvami v svete krajevnih skupnosti iz leta 2006 so rezultati istih volitev iz leta 2010 zelo podobni. Ženske ostajajo v manjšini, čeprav se je število svetov, kjer ni nobena ženska pridobila mandata, zmanjšalo. Na volitvah leta 2006 je bilo kar šest takšnih svetov, v tem mandatu pa najdemo samo dva takšna sveta. To sta sveta krajevnih skupnosti Špitalič in Loče, ki sta bila tudi v prejšnjem mandatnem obdobju sestavljena iz samo moških članov. Najmanjša razlika v sestavi svetov je v krajevnih skupnostih Vešenik-Brdo, Polene, Sojek-Kamna Gora, Draža vas in Dobrava-Gabrovlje, kjer je razdelitev mandatov v razmerju 3:2, kjer 60% vseh mandatov zasedajo moški in 40% vseh mandatov ženske. Posebnost v tem mandatnem obdobju pa predstavlja svet krajevnih skupnosti Spodnje Grušovje, kjer so od skupno petih članov 3 ženske, kar predstavlja 60% vseh mandatov v tem svetu in dva moška, kar predstavlja 40% vseh mandatov. To pomeni, da so v tem svetu krajevnih skupnosti ženske v večini, kar se je skozi analizo izkazalo prej izjema kot pravilo (Občina Slovenske Konjice 2010b).

6.4.3 PRIMERJAVA RAZDELITVE MANDATOV V OBČINSKI SVET IN SVETE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Analiza sestave občinskega sveta v tekočem mandatnem obdobju je pokazala, da občinski svet večinoma sestavljajo stranke, ki so ga sestavljale že v mandatnem obdobju 2006-2010, seveda z določenimi spremembami, kar sem že omenila pri sami interpretaciji podatkov. Glavna razlika med sestavo občinskega sveta in svetov krajevnih skupnosti je tudi v tekočem obdobju, izvolitev nestranskih kandidatov, ki so kandidirali na listah

predlagateljev in skupin volivcev. Tudi v tem mandatu ni v občinskem svetu nobenega člana, ki bi na volitvah nastopal kot nestrankarski kandidat, se pa je zato število le teh v svetih krajevnih skupnosti, v primerjavi z volitvami 2006, povečalo. Povečalo se je tudi število svetov krajevnih skupnosti, kjer sestavljajo svet krajevne skupnosti samo člani, ki so na volitvah nastopali kot kandidati predlagateljev in skupine volivcev. Strankarska struktura svetov krajevnih skupnosti v primerjavi s občinskim svetom ostaja podobna, pri čemer moram poudariti, da v svete krajevnih skupnosti ni bil izvoljen noben član, ki je nastopal na kandidatni listi NSi in SNS in Zares. Vse tri stranke pa imajo v občinskem svetu svoje predstavnike (Ministrstvo za javno upravo 2010).

Sestava občinskega sveta glede na odstotek števila članov po spolu večinoma sovpada s sestavo svetov krajevnih skupnosti. V obeh primerih so ženske v manjšini, razen ene izjeme, to je svet krajevne skupnosti Spodnje Grušovje, kjer so ženske v večini (Občina Slovenske Konjice 2010a).

7 SKLEP

Demokracija mora biti konstruirana tako, da se sprejemajo odločitve o problemih in dilemah z glasovanje v različnih organih in na različnih ravneh. Odločati mora večina pri čemer se morajo upoštevati manjšinska stališča. Vse temeljne odločitve v državi pa sprejemajo osebe, ki jih je ljudstvo izvolilo prav v ta namen (Sruk 1995, 59). Iz te opredelitve izhajajo tudi sodobne demokracije kjer je lahko nosilec suverene oblasti samo ljudstvo. »Z načelom ljudske suverenosti se izraža zamisel o tem, da vsa oblast v državi izhaja iz ljudstva in pripada ljudstvu ter da nosilci oblasti delujejo kot predstavniki ljudstva.« (Grad 1998, 32) To velja tudi na lokalni ravni, saj je demokratična lokalna samouprava samo tista, ki omogoča neposredni vpliv občanov na oblikovanje predstavniških organov, kjer izvoljeni predstavniki zastopajo interese občanov (Grad 1998, 33).

V sestavi občinskega sveta in organih ožjih delov občine se izraža volja občanov, ki so izvolili člane teh organov in s tem predstavnike, ki zastopajo njihove interese. Kakšna je sestava šestnajstih svetov krajevnih skupnosti v občini Slovenske Konjice in ali odraža strankarsko in spolno sestavo občinskega sveta te občine, sem preverjala v diplomski nalogi.

Analiza sestave občinskega sveta in svetov krajevnih skupnosti v občini Slovenske Konjice po zastavljenih kriterijih in v dveh časovno različnih mandatnih obdobjih, je pokazala zelo podobno sestavo predstavniških teles na lokalni ravni, tako po strankarski sestavi kot tudi po spolni sestavi. Kot je razvidno v primerjavi razdelitve mandatov v občinski svet in svete krajevnih skupnosti, glede strankarske strukture, lahko rečemo, da ne glede na mandatno obdobje v občinskem svetu in v svetih krajevnih skupnosti prevladujejo iste stranke. Stranke, ki ostajajo v različnih mandatnih obdobjih iste imajo tako v svetih krajevnih skupnosti in občinskem svetu največ mandatov. Seveda obstajajo izjeme, ko določena stranka, ki sestavlja občinski svet nima predstavnika v nobenem svetu krajevnih skupnosti, vendar so največ tri takšne stranke v enem mandatnem obdobju

in ne zasedajo veliko število mandatov v teh telesih. Takšen primer je bila v mandatnem obdobju 2006-2010 Stranka ekoloških gibanj, ki je v občinskem svetu zasedala en mandat, vendar v svetih krajevnih skupnosti ni imela nobenega člana. V tekočem mandatnem obdobju pa so bile takšne stranke Zares-Nova politika, Slovenska nacionalna stranka (SNS) in Nova Slovenija-krščanska ljudska stranka, ki so imele člane (Zares dva člana, SNS in NSi pa po enega) v občinskem svetu, vendar nobenega v svetu krajevnih skupnosti.

Politične stranke, ki so v mandatnem obdobju 2006-2010 sestavljale občinski svet so prisotne tudi v petnajstih od skupno šestnajstih svetih krajevnih skupnosti in imajo večino mandatov v trinajstih od skupno šestnajstih svetih krajevnih skupnosti v občini Slovenske Konjice (Ministrstvo za javno upravo 2006). Stranke, ki sestavljajo občinski svet v tekočem mandatu najdemo tudi v štirinajstih od skupno šestnajstih svetih krajevnih skupnosti. To število se je sicer v primerjavi z mandatnim obdobjem 2006-2010 zmanjšalo, vendar sveti krajevnih skupnosti v še vedno odsevajo strankarsko sestavo občinskega sveta. Stranke, ki imajo mandate v občinskem svetu imajo tudi večino mandatov v dvanajstih od skupno šestnajstih svetih krajevnih skupnosti (Ministrstvo za javno upravo 2010). Drugi kriterij, po katerem sem analizirala sestavo občinskega sveta in svetov krajevnih skupnosti je pokazal zelo podobno sestavo teh organov glede na spol članov. V vseh primerih in v obeh preučevanih mandatnih obdobjih, so ženske v manjšini. Razen enega primera, to je svet krajevnih skupnosti Spodnje Grušovje v mandatnem obdobju 2010-2014, kjer imajo ženske večino mandatov v svetu (Občina Slovenske Konjice 2010b). Analiza je pokazala, da sicer ženske nastopajo na kandidatnih listah, saj je v Sloveniji zakonsko uvedena spolna kvota, vendar nazadnje niso izvoljene. Njihova nizka izvoljivost v občinski svet sovпада z izvoljivostjo v svete krajevnih skupnosti (Pratnemer 2012). Vse to pa me pripelje do zaključka, da lahko zastavljeno hipotezo¹ **potrdim**, saj tako strankarska sestava kot tudi spolna sestava svetov krajevnih skupnosti odseva sestavo občinskega sveta občine Slovenske Konjice. Pri analizi strankarske sestave se je izkazalo, da je višja stopnja personalizacije pri volitvah v svete

¹ Hipoteza 1: *Sestava svetov krajevnih skupnosti odseva sestavo občinskega sveta občine Slovenske Konjice.*

krajevnih skupnosti kot pri volitvah v občinski svet, saj v dveh mandatnih obdobjih, ki sem ju analizirala ni bil izvoljen noben član občinskega sveta, ki je kandidiral kot nestrankarski kandidat in samo en kandidat iz volilne enote Loče je bil izvoljen s pomočjo preferenčnega glasu²(Pratnemer 2012). Medtem ko v svetih krajevnih skupnosti najdemo kar nekaj članov, ki so kandidirali na določeni listi ali pa so bili predlagani s strani predlagatelja in skupine volivcev. S tem lahko **potrdim** tudi svojo drugo hipotezo³, saj se odločitev volivcev, da glasujejo neposredno za določenega kandidata vidi v tem, da so izvoljeni člani svetov krajevnih skupnosti poleg strankarskih kandidatov tudi nestrankarski kandidati. Na večje število nestrankarskih članov, ki so izvoljeni v svete krajevnih skupnosti v največji meri vpliva osebno poznavanje kandidata in tesnejši medsebojni odnosi v posamezni krajevni skupnosti. Čeprav je uporaba preferenčnega glasu pri volitvah v občinski svet narasla in je bil v analiziranih mandatnih obdobjih izvoljen en občinski svetnik s pomočjo preferenčnega glasu, je stopnja personalizacije v analiziranih obdobjih višja pri volitvah v svete krajevnih skupnosti (Pratnemer 2012).

Kateri dejavniki bodo v prihodnosti najbolj vplivali na odnose med kandidati na volitvah in občani oziroma državljani ter na samo razdelitev mandatov, je težko napovedati. Živimo v dobi, kjer digitalne komunikacije zavzemajo vedno večji del življenja, kjer je globalizacija postala naš vsakdan in kjer so pristni odnosi med političnimi predstavniki in prebivalstvom dobili vedno večji pomen. Vse to pa bo vedno bolj vplivalo na volitve in s tem na sestavo predstavniških teles (Kioussis in Strömbäck 2011, 322). Prav tako moramo upoštevati dejstvo, da je dandanes zaupanje v politične institucije v mnogih državah zelo šibko. Nenazadnje se tudi zaupanje v delovanje predstavniških teles in pristojnih institucij na regionalni in lokalni ravni strmo zmanjšuje, s tem pa se odpirajo nova področja s katerimi se bodo morali spopasti tako strokovnjaki kot tudi strankarski in nestrankarski kandidati v boju za mandate v predstavniških organih (126th Bergedorf round table 2003, 21).

² Preferenčni glas omogoča v proporcionalnem volilnem sistemu volivcu, da glasuje za posameznega kandidata in ne za strankarsko listo (Grad 1998, 82).

³ Hipoteza 2: *Personalizacijo volitev je mogoče zaznati pri volitvah v svete krajevnih skupnosti v občini Slovenske Konjice*

8 LITERATURA

1. The Bergdorf Round Table. 2004. *The Future of Democracy*. Hamburg: Körber-Stiftung.
2. Burns, Danny, Robin Hambleton in Paul Hoggett. 1994. *The Politics of Decentralisation*. England: Macmillan.
3. Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije. 1996. *Volitve v svete krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti z uvodnimi pojasnili Marka Golobiča*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
4. --- 1998. *Predpisi o lokalnih volitvah in lokalni samoupravi*. Ljubljana: Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije.
5. --- 2010. *Lokalne volitve 2010*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
6. Fink Hafner, Danica, Damjan Lajh in Alenka Krašovec. 2005. *Politika na območju bivše Jugoslavije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
7. Gaber, Slavko. 1996. *Volilni sistemi*. Ljubljana: Krtina.
8. Grad, Franci. 1996. *Volitve in volilni sistem*. Ljubljana: Inštitut za javno upravo.
9. --- 1998. *Lokalna demokracija organizacija in volitve*. Ljubljana: Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije.
10. --- 2004. *Volitve in volilni sistem*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
11. Haček, Miro. 2009. *Lokalna demokracija III Ob petnajsti obletnici ponovne uvedbe lokalne samouprave v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
12. --- Marjan Brezovšek in Irena Bačlija. 2008. *Upravljaljska sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
13. Kustec Lipicer, Simona. 2009. *Vrednotenje javnih politik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
14. Ministrstvo za pravosodje in javno upravo. 2012. *Lokalna samouprava*. Dostopno prek:
http://www.mpju.gov.si/si/delovna_podrocja/lokalna_samouprava/ (7. julij 2012).

15. Ministrstvo za javno upravo. 2006. *Lokalne volitve 2006 občina Slovenske Konjice*. Dostopno prek: http://volitve.gov.si/lv2006/rezultati/obcina_slovenske_konjice.html (5. avgust 2012).
16. --- 2010. *Lokalne volitve 2010 občina Slovenske Konjice*. Dostopno preko: http://volitve.gov.si/lv2010/rezultati/obcina_slovenske_konjice.html (5. avgust 2012).
17. Občina Slovenske Konjice. 2006. *1.seja-konstitutivna-30. november 2006*. Dostopno prek: <http://www.slovenskekonjice.si/katalog1/index.php/si/obcinski-svet/mandatno-obdobje-2006-2010-arhiv/236-1-seja-konstitutivna-30-november-2006> (3. avgust 2012).
18. --- 2010a. *Sestava občinskega sveta*. Dostopno prek: http://www.slovenskekonjice.si/eu/index.php?option=com_content&task=view&id=187&Itemid=57 (5. avgust 2012).
19. --- 2010b. *Krajevne skupnosti*. Dostopno prek: http://www.slovenskekonjice.si/eu/index.php?option=com_content&task=category§ionid=12&id=47&Itemid=110 (8. avgust 2012).
20. --- 2012. *Prebivalstvo in poselitev*. Dostopno prek: http://www.slovenskekonjice.si/eu/index.php?option=com_content&task=view&id=430&Itemid=127 (7. julij 2012).
21. Občinski svet občine Slovenske Konjice. 1995. *Odlok o določitvi volilnih enot za volitve članov svetov krajevnih skupnosti na območju Občine Slovenske Konjice*. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=16579> (15. julij 2012).
22. --- 2007. *Statut občine Slovenske Konjice*. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=83957> (15. julij 2012).
23. Praterner, Lidija. 2012. Intervju z avtorico. Slovenske Konjice, 13. avgust.
24. Pusić, Eugen. 1985. *Upravni sistemi 1*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
25. Struk, Vlado. 1995. *Leksikon politike*. Maribor: Obzorja.
26. Strömbäck, Jesper in Spiro Kioussis (ur.) 2011. *Political public relations*. New York and London: Routledge.
27. Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

28. Toplak, Jurij. 2000. *Volilni sistem in oblikovanje volilnih enot*. Ljubljana: Nova revija.
29. *Ustava Republike Slovenije*. 2009. Ljubljana: Državni zbor.
30. Vlaj, Stane. 1998. *Lokalna samouprava: občine in pokrajine*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
31. --- 2000. *Župan in občina*. Ljubljana: Inštitut za lokalno samoupravo pri Visoki Upravni šoli.
32. --- 2006. *Teorija javne uprave*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
33. Zajc, Drago. 2004. *Razvoj parlamentarizma*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
34. Žagar, Katarina. 2012. *Upravna akademija*. Dostopno prek:
http://www.mpju.gov.si/fileadmin/mpju.gov.si/pageuploads/mju.gov.si/pageuploads/mju_dokumenti/UA/ucna_gradiva/Zagar_LS_2012.ppt (5. julij. 2012).

PRILOGI

Priloga A: Tabela posameznih krajevnih skupnosti in naselij, ki jih le-te obsegajo.

Tabela A.1: Naselja, ki jih obsegajo posamezne krajevne skupnosti v občini Slovenske Konjice

KRAJEVNA SKUPNOST	Naselja, ki jih obsega
Krajevna skupnost Bezina	Bezina, Gabrovnik, Strtenik
Krajevna skupnost Dobrava-Gabrovlje	Dobrava, Gabrovlje
Krajevna skupnost Draža vas	Dražva vas
Krajevna skupnost Jernej	Brezje, Kolačno, Ličenca, Petelinjek pri Ločah, Selski vrh, Spodnji Jernej, Sveti Jernej, Zgornje Laže
Krajevna skupnost Konjiška vas	Breg, Konjiška vas, Nova vas, Prežigal, Spodnja Pristava
Krajevna skupnost Loče	Klokočovnik, Koble, Lipoglav, Loče, Mali Breg, Mlače, Ostrožno pri Ločah, Penoje, Podob, Suhadol, Štajerska vas
Krajevna skupnost Polene	Polene
Krajevna skupnost Slovenske Konjice	Blato, Slovenske Konjice, Škalce, Zgornja Pristava
Krajevna skupnost Sojek-Kamna Gora	Sojek, Kamna Gora
Krajevna skupnost Spodnje Grušovje	Spodnje Grušovje
Krajevna skupnost Špitalič	Kraberk, Stare Slemene, Škedenj, Špitalič, Tolsti vrh
Krajevna skupnost Tepanje	Dobrnež, Tepanje, Novo Tepanje, Perovec, Tepanjski vrh
Krajevna skupnost Vešenik-Brdo	Vešenik, Brdo
Krajevna skupnost Zbelovo	Podpeč, Spodnje Laže, Zbelovo, Zbelovska gora
Krajevna skupnost Zeče	Preloge, Spodnje Preloge, Zeče
Krajevna skupnost Žiče	Žiče

Vir: Občina Slovenske Konjice (2010b).

Priloga B: Intervju s predsednico občinske volilne komisije občine Slovenske Konjice Lidijo Pratnemer

1. Volitve v občinski svet potekajo po proporcionalnem volilnem sistemu, katerega značilnost med drugim je tudi glasovanje o listah kandidatov-se pravi o političnih strankah in ne o posameznikih. Ali volivci pri teh volitvah uporabljajo preferenčni glas in s tem favorizirajo določenega kandidata? Je uporaba takšnega glasovanja v zadnjih letih narasla in ali je bil na ta način na lokalnih volitvah 2006 in 2010 izvoljen član občinskega sveta?

Volivci uporabljajo preferenčne glasove. Uporaba je narasla. Za loško področje je bil v občinski svet izvoljen kandidat s preferenčnimi glasovi.

2. Svete krajevnih skupnosti občine Slovenske Konjice volijo občani po večinskem volilnem sistemu. Analiza strankarske sestave teh svetov je pokazala, da je skoraj v polovici svetov krajevnih skupnosti vsaj eden član, ki je bil predlagan s strani določenega predlagatelja in skupine volivcev. Ali menite, da število nestranskih članov posledica večinskega volilnega sistema ali na to vpliva večja intenzivnost odnosov med kandidati na volitvah in občani, saj so krajevne skupnosti teritorialno manjše od celotnega teritorija občine? Menite, da se volivci pri volitvah v svete krajevnih skupnosti odločajo bolj na podlagi osebnega poznanstva kandidata ali prevladuje strankarska opredeljenost kandidata?

Število nestranskih članov je posledica večinskega volilnega sistema. Pri volivcih absolutno prevladuje osebno poznanstvo kandidata.

3. Primerjava razdelitve mandatov v občinskem svetu in svetih krajevnih skupnosti je pokazala, da sestava teh organov- glede na spol članov, sovpada. Ženske so tako v občinskem svetu kot v svetih krajevnih skupnosti v manjšini. Pri nekaterih svetih krajevnih skupnosti najdemo tudi samo moške člane. Kaj po Vašem mnenju vpliva na takšno sestavo? Ali so ženske postavljene na kandidatne liste pri volitvah v občinski svet in nato niso izvoljene? Ali se v veliki meri niti ne odločajo za kandidaturo?

Ženska kvota na kandidatni listi mora biti zagotovljena. Res pa je, da je malo žensk izvoljenih.

4. Volitve pomenijo enega najpomembnejših načinov, s pomočjo katerega občani uresničujejo lokalno demokracijo in osnovno idejo predstavniške demokracije. Kljub temu pa je med strokovnjaki mogoče zaznati stališče, da se v Evropski uniji zaupanje v politične institucije in posledično v predstavniške organe pada, tako na državni kot regionalni in lokalni ravni. Kako pa je z volilno udeležbo na lokalnih volitvah v občini Slovenske Konjice? Je stopnja volilne udeležbe na zadnjih volitvah padla? Je morebiten padec volilne udeležbe na lokalni ravni lahko posledica nezainteresiranosti občanov?

Volilna udeležba je dobra, v primerjavi z drugimi občinami.